

Onderwerp Ontwerpbegroting 2017 Meerschop Paterswolde,
(wensen en bedenkingen)

Steller J.H.M. Rake

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 61 84 Bijlage(n) 2

Ons kenmerk 5656349

Datum 03-05-2016 Uw brief van

Uw kenmerk

Geachte heer, mevrouw,

Het Meerschop Paterswolde is een gemeenschappelijke regeling (GR) van drie gemeenten. De deelnemende gemeenten zijn Haren, Tynaarlo en Groningen. Het gezamenlijke doel is het beheer van het Paterswoldsemeergebied ten behoeve van natuur en recreatie. Het dagelijks bestuur van het Meerschop heeft op 15 april 2016 de ontwerpbegroting/kadernota 2017 en de voorlopige jaarrekening 2015 aan de raden van de deelnemende gemeenten gestuurd. We informeren u hierbij over de procedures.

Ontwerpbegroting

Jaarlijks stelt het dagelijks bestuur van het Meerschop een ontwerpbegroting vast en zendt deze voor 1 mei aan de raden van de deelnemende gemeenten. De ontwerpbegroting 2017 is op 4 april vastgesteld door het dagelijks bestuur (zie bijlage).

Conform artikel 25 lid 5 van de GR Meerschop heeft u de mogelijkheid om *zienswijzen* kenbaar te maken over de ontwerpbegroting.

Kadernota en voorlopige jaarrekening

Jaarlijks stelt het dagelijks bestuur ook een kadernota vast, inhoudende de algemene financiële en beleidsmatige kaders, en de voorlopige jaarrekening (zie bijlage).

De kadernota 2017 en de voorlopige jaarrekening 2015 zijn ook op 4 april 2016 vastgesteld (zie bijlage). De kadernota is geen apart document, maar het dagelijks bestuur beschouwt bladzijde 4 t/m 6 van de ontwerpbegroting als kadernota.

Conform artikel 25 lid 1 van de GR Meerschop worden kadernota en voorlopige jaarrekening *ter kennisname* aan de raden van de drie deelnemende gemeenten gezonden.

Zienswijzen bij ontwerpbegroting

Het dagelijks bestuur van het Meerschop verzoekt de gemeenteraden om voor 23 mei te reageren op de ontwerpbegroting. De ontwerpbegroting geeft een stabiel beeld en daarom adviseren wij u om geen zienswijze kenbaar te maken.

Wij verzoeken u om een eventuele zienswijze over de ontwerpbegroting vóór 20 mei 2016 aan ons kenbaar te maken.

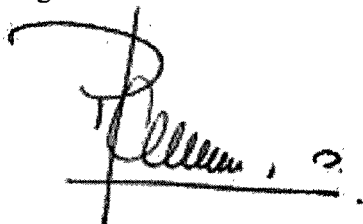
Vervolgprocedures begroting en jaarrekening

Het algemeen bestuur van het Meerschapel stelt de begroting uiterlijk op 15 juli vast en stuurt deze aan de raden van de deelnemende gemeenten, die bij gedeputeerde staten hun zienswijze naar voren kunnen brengen. De begroting dient voor 1 augustus aan gedeputeerde staten van Groningen te worden aangeboden.

Het algemeen bestuur van het Meerschapel stelt de rekening uiterlijk op 1 juli vast en stuurt deze ter kennisneming aan de raden van de deelnemende gemeenten. De rekening dient voor 15 juli aan gedeputeerde staten van Groningen te worden aangeboden.

Met de huidige procedure komt het Meerschapel tegemoet aan de eisen van de veranderde wetgeving, aan de verwachtingen van Gedeputeerde Staten van de Provincie Groningen en de mogelijkheid tot inbreng van de gemeenteraden.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
Peter den Oudsten

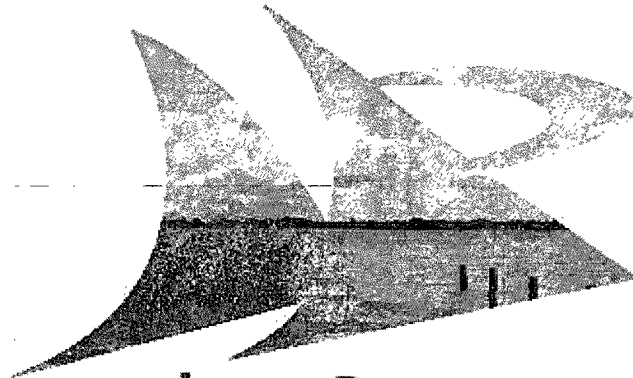
de secretaris,
Peter Teesink

Bijlagen:

- ontwerpbegroting 2017 (met daarin de kadernota 2017)
- voorlopige jaarrekening 2015

BIJLAGE

Meerschapp Paterswolde

Jaarverslag 2015

Inhoud

pagina

Voorwoord	3
Inleiding	4
1. Organisatie	5
2. Beleid	8
3. Onderhoud en Beheer	9
4. Externe contacten	13
5. Jaarrekening	14

Voorwoord

Het jaar 2015 was het tweede jaar met de huidige bestuurlijke samenstelling.

In deze periode hebben wij gezien dat het Paterswoldsemeer, de Hoornseplas en de omliggende recreatie- en natuurgebieden sterk leven bij omwonenden, verenigingen en bezoekers van het Meerschapsgebied.

Bedrijfsvoering.

Ook in het afgelopen jaar heeft het Meerschapschap haar werkzaamheden weer binnen de afgesproken financiële kaders verricht. Het Dagelijks Bestuur en de Meerschapsorganisatie zijn echter steeds op zoek naar optimalisering van de bedrijfsvoering.

Daarom heeft het Dagelijks Bestuur in de afgelopen bestuursperiode laten onderzoeken of het (groot)onderhoud in het Meerschapsgebied goedkoper door de afdeling Stadsbeheer van Groningen verricht zou kunnen worden. De uitslag van dit onderzoek gaf aan dat de huidige (groot)onderhoudskosten substantieel lager liggen dan het bedrag waar Stadsbeheer dit voor zou kunnen doen.

Het Dagelijks Bestuur heeft de medewerkers van het Meerschapschap meegedeeld dat ze het een compliment waard vinden dat deze kleine organisatie, zonder de schaalvoordelen van een grote organisatie, goedkoper kan opereren.

Gemeenteraden.

Op uitnodiging van de D'66 fractie is begin 2015 door het Meerschapschap een presentatie voor de raadsleden van de gemeente Haren gehouden. Daarnaast is ook, op uitnodiging van de gemeente Tynaarlo, een presentatie aan de raad van Tynaarlo gegeven. De raad van Tynaarlo heeft in deze periode het Meerschapsgebied bezocht. Het Meerschapschap heeft van beide raden positieve reacties ontvangen.

Zwemlocaties.

In juli werd er in de Hoornseplas zwemmersjeuk geconstateerd en werd er door de provincie een negatief zwemadvies gegeven. Er kon gedurende twee weken niet gezwommen worden. Daarnaast kwam er blauwalg voor bij de Lijte, hier werd door de Provincie een waarschuwing afgegeven.

Vrijwilligers.

Een positieve ontwikkeling is dat er steeds meer vrijwilligers zijn die zich voor het Meerschapschap willen inzetten. Het dagelijks bestuur wil deze trend de komende jaren verder stimuleren.

Voor verdere informatie verwijs ik u graag naar dit jaarverslag.

Nina Hofstra,
Voorzitter Meerschapschap Paterswolde
Haren, april 2016.

Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag 2015 met daarin opgenomen de jaarrekening 2015 van het Meerschap Paterswolde.

In hoofdstuk 1 staat een beknopt overzicht van de opbouw van onze organisatie en de personalia.

Hoofdstuk 2 besteedt aandacht aan beleidsontwikkelingen en andere bestuurlijke zaken.

In Hoofdstuk 3 vindt u informatie over het onderhoud en beheer van ons gebied.

Hoofdstuk 4 gaat over de externe contacten van het Meerschap en de voorlichting en publiciteit.

Hoofdstuk 5 bevat de gegevens van de jaarrekening 2015.

Naar wij hopen heeft u na het lezen van dit verslag een goed en compleet beeld gekregen van onze financiën en van de werkzaamheden en ontwikkelingen die in het jaar 2015 plaatsvonden.

1 Organisatie

In het Meerschop werken de gemeente Haren, Tynaarlo en Groningen samen aan het beheer van het Paterswoldsemeer, het Hoornsemeer, de Hoornseplas en omliggende recreatie- en natuurgebieden.

Het Meerschop behartigt voor de samenwerkende gemeenten de belangen op drie beleidsterreinen;

- Recreatie
- Natuurbescherming
- Landschapsverzorging

Het Meerschop behartigt deze belangen onder meer door:

1. De instandhouding en verbetering van het natuur- en landschapsschoon;
2. Het onderhoud en de exploitatie van inrichtingen en eigendommen;
3. Het vaststellen van verordeningen, die de belangen van de recreatie, natuurbescherming of landschapsverzorging betreffen, al dan niet door strafbepalingen of bestuursdwang te handhaven;
4. Advisering over bouw- en bestemmingsplannen.

Opbouw en organisatie

Het Meerschop Paterswolde kent een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur, een voorzitter en een directeur/secretaris.

Het Algemeen Bestuur bestaat uit 10 leden:

1. Een lid uit elk college van B&W van de deelnemende gemeenten Haren, Tynaarlo en Groningen;
2. Twee leden uit de raad van de gemeente Tynaarlo;
3. Twee leden uit de raad van de gemeente Haren;
4. Drie leden uit de raad van de gemeente Groningen.

De drie gemeenteraden wijzen de leden aan de welke uit hun midden en uit het college worden afgevaardigd.

Het dagelijks bestuur bestaat uit de onder 1 genoemde drie leden.

Het algemeen bestuur wijst op voordracht van het dagelijks bestuur een voorzitter aan. Daarbij is afgesproken dat het voorzitterschap per zittingsperiode van vier jaar rouleert tussen de DB leden uit de colleges van achtereenvolgens Tynaarlo, Haren en Groningen.

Het secretariaat van het Meerschop, bestaande uit de directeur/secretaris en de loco secretaris, zorgt voor de administratie, de beleidsvoorbereiding en advisering, het voorbereiden van de bestuursvergaderingen, de correspondentie en de contacten met overheidsinstanties, marktpartijen en publiek.

Verder zijn er bij het Meerschop een beheerder en drie onderhoudsmedewerkers in dienst. Zij zijn belast met het dagelijks onderhoud en het toezicht op de terreinen.

De bediening van de brug en de sluis tussen het Hoornsediep en het meer wordt verzorgd door medewerkers van lederz van de gemeente Groningen.

Op drukke dagen wordt er extra schoongemaakt en hiervoor worden externe partijen ingehuurd.

Personalia bestuur

Het voorzitterschap rouleert, bij afspraak in de gemeenschappelijke regeling Meerschop Paterswolde 2007, van de gemeente Tynaarlo naar de gemeente Haren en vervolgens naar de gemeente Groningen. De voorzittershamer is momenteel in handen van de gemeente Tynaarlo.

Het bestuur van het Meerschop Paterswolde bestond in 2015 uit de volgende leden:

Mevrouw **N. Hofstra**, wethouder van Tynaarlo, namens de VVD, voorzitter en lid van het dagelijks bestuur,

De heer **J. van Keulen**, wethouder van Groningen, namens de VVD, vicevoorzitter en lid van het dagelijks bestuur,

Mevrouw **P. Lambeck**, wethouder van Haren, namens de VVD, lid van het dagelijks bestuur,

De heer **W.B. Leemhuis**, gemeenteraadslid van Groningen voor GroenLinks,

De heer **J.P. Loopstra**, gemeenteraadslid van Groningen voor de PvdA,

De heer **M.D. Blom**, gemeenteraadslid van Groningen voor de VVD,

Mevrouw **H. Wiersema**, gemeenteraadslid van Tynaarlo voor het CDA,

Mevrouw **L.S. Magnin**, gemeenteraadslid van Tynaarlo voor D66,

Mevrouw **C.H.L. Fenijn**, gemeenteraadslid van Haren voor D66,

Mevrouw **L.M. Schuiling** gemeenteraadslid van Haren voor de PvdA.

Personalia medewerkers

Secretariaat

De heer G. Pots, directeur/secretaris,

Mevrouw I.M. Meines, loco secretaris.

Overige personeelsleden

de heer H. Homan

beheerder,

de heer J. Reinds

medewerker onderhoud en toezicht,

de heer F. Ubels

medewerker onderhoud en toezicht,

de heer B. Ubels

assistent-medewerker onderhoud.

De sluis en brug aan de Hoornsedijk in Haren werden bediend door de heren L. Elsinga, en G. Hummel werkzaam bij Iederz en door de heer J. Zuierveld.

Molen de Helper wordt op zaterdagen bediend door een vrijwillig molenaar, de heer Rolf Glazenburg.

Verder zijn er inmiddels acht vrijwilligers werkzaam voor het Meerschop, dit zowel in het gebied als op het secretariaat.

Vergaderingen

Het dagelijks bestuur vergaderde op 2 februari, 5 maart, 15 april, 31 augustus en 9 november.

Het algemeen bestuur vergaderde op 4 februari, 15 juni en 7 december.

2 Beleid

Ad. 1. *Vrijwilligers.*

Het Meerschap vraagt sinds 2014 via haar website vrijwilligers voor diverse werkzaamheden. Inmiddels hebben we acht vrijwilligers. Twee van onze vrijwilligers zijn tweewekelijks in ons gebied aanwezig om onderhoudswerkzaamheden te verrichten. De in 2015 spontaan opgerichte "Natuurwerkgroep Meerschap" bestaat uit vier vrijwilligers die geregeld overleg voeren met onze beheerder over het (ecologisch)beheer. Ook helpen incidenteel twee vrijwilligers bij secretariaatswerkzaamheden.

Ad. 2. *Handhaving openbare orde*

In de bestuursvergadering van december 2013 is besloten structureel te gaan handhaven in het Meerschapsgebied. Net als in voorgaande jaren werden de handhavers ingehuurd via Veiligheidszorg Noord.

De inhuur is in samenwerking (gezamenlijke inroostering) met de gemeente Haren geregeld. Door deze samenwerking hebben we een stagiair in kunnen zetten i.p.v. een toezichthouder. Dit heeft op de inzet (raming € 70.000,00) ca. € 30.000,00 bespaard. Ondanks de vele klachten over het gedrag van bezoekers aan ons gebied heeft de handhaving geresulteerd in slechts 18 processen verbaal. In 2016 wordt de handhaving, o.a. ontstaan door het opheffen van Veiligheidszorg Noord, via een andere organisatie uitgevoerd.

Ad. 3. *Structuurvisie Meerweg Ontwikkelt Meer*

Halverwege 2014 is het project "Meerweg Ontwikkelt Meer" technisch afgerond.

In 2015 is de samenwerkingsovereenkomst met de gemeente Haren afgewikkeld.

strand bij de Lijte

Ad 4. *Plannen Hampshire Hotel*

Begin 2014 heeft Het Hampshire Hotel aan het toenmalige dagelijks bestuur hun plannen voorgelegd. In grote lijnen houden deze plannen een upgrading in van het gebied achter het hotel. Om dit plan te kunnen realiseren moet er ongeveer 1,8 hectare Meerschapsgrond gebruikt worden. Deze grond wordt afgegraven ter vergroting van de wateroppervlakte die dan tot aan het terras van het hotel komt te liggen. Het algemeen bestuur heeft in haar vergadering van 4 februari 2015 besloten deze gronden beschikbaar te stellen. Het gebied blijft openbaar omdat het Meerschap eigenaar blijft.

Ad 5. Ontwikkeling Fauna

Al jaren bevinden zich in ons gebied Ijsvogels maar verheugend is het dat sinds enige tijd de otter en bever ook weer in het Paterswoldsemeer zijn gesignaleerd (*bron: Natuurmonumenten*).
Bijgaande foto is van een paartje Ijsvogels vlakbij de Meerschapsboerderij.

Paartje ijsvogels achter de Meerschapsboerderij (foto Harry Westerhuis)

3 Onderhoud & Beheer

In dit hoofdstuk schenken wij beknopt aandacht aan het dagelijks onderhoud en de vervangingsinvesteringen. Voorts aandacht voor een aantal andere beheerszaken.

Onderhoudsplanning

De beheerder van het Meerschapschap heeft voor het onderhoud twee onderhoudsplanningen tot zijn beschikking nl. de planning "Jaarlijks onderhoud", waarin ook het dagelijks onderhoud is opgenomen en het "Meerjaren" investeringsprogramma.

Onze onderhoudsmedewerkers, Jan Reinds en Frans Ubels met ondersteuning van Bart Ubels verrichten deze werkzaamheden onder leiding van beheerder Harald Homan van het Meerschapschap.

Vervangingsinvesteringen/groot onderhoud.

In 2015 is de 2^e fase groot onderhoud aan de vuurtoren uitgevoerd. Diverse beschoeiingen zijn vervangen, o.a. haven Bestevaer. De kelderafdichting en de vloer in de kiosk van het peuterbadgebouw is vervangen. Bij de molen zijn werkzaamheden uitgevoerd en is de lange spruit vervangen. Bij de boerderij is de inbraakdetectie vervangen en uitgebreid. Voor de werkboot is de buitenboordmotor vervangen. Daarnaast zijn er diverse kantopsluitingen van de parkeerterreinen vervangen.

Beheerszaken

Kengetallen / wat wordt onderhouden

Totale oppervlakte van het Meerschapsgebied ca. 880 hectare

Waarvan:

Water	288 hectare (waaronder Hoornseplas en de Lijte als zwemplekken)
Bos	56 hectare
Gras	57 hectare (waarvan 22 intensief, 14 extensief, 11 beweiding, 8 verpacht en 2 bermen e.d.)
Eilanden	11
Wandelpaden	lengte 5.000 meter
Fietspaden	lengte 9.000 meter
Asfaltwegen	lengte 3.500 meter
Beschoeiingen	lengte 15.150 meter (bestaande uit houten, beton, staal en puin/stortsteen)
Sloten	lengte 11.000 meter
Bruggen	13 (waarvan 11 van hout, 1 van staal en 1 van beton)
Parkeerterreinen	17 (waarvan 6 in onderhoud bij de gemeente Haren)
Fietsenstallingen	8 op diverse plekken in het gebied
Hekwerken	lengte 1.160 meter (bestaande uit hout en aluminium)
Verkeersborden	ca. 150
Meerschapsborden	10
Provinciale borden	12
Infopanelen	6
Afvalbakken	ca. 220
Banken	ca. 120

Wat staat er in dit gebied

Bezittingen

Molen de Helper
Sluis Nijveensterkolk
Sluiswachterswoning
Meerschapsboerderij
De Vuurtoren Zuidwesthoek
Kunstwerken Zunneriepe en het Baken
2 stuwen t.b.v. het beheren van het waterpeil
Boottrailerhelling
Botenhuizen
Camperplaatsen bij de Lijte
Toiletgebouwen
Speeltoestellen
Slagboom nabij Scandinavisch Dorp
Pont

Uitgegeven in erfpacht

Scandinavisch Dorp
Jachthaven Zuidwesthoek
Botenhuizen
Recreatiewoningen en caravans

Afvoer van afval

Het Meerschapschap heeft rond de tweehonderd afvalbakken in het gebied staan, welke 1 à 2 maal per week worden leeggehaald. Op zomerse dagen wordt bij de Hoornseplas dagelijks het afval afgevoerd. Het afval wordt in een grote container afgevoerd naar de Milieudienst van de gemeente Groningen.

Naast het afval uit de afvalbakken treffen onze medewerkers ook veel gedumpt afval aan. Het gaat om huisvuilzakken die naast de afvalbakken worden gezet, verbouwingsmaterialen, huisraad, tuinafval en overig afval.

In 2015 is er 29.080 kg afval afgevoerd en 960 kg grofvuil. Aan snoeiafval is er 20.100 kg afgevoerd.

Evenementen

Het Meerschapsgebied is in trek voor het houden van sport- en andere evenementen. Aan het Meerschapschap dient vergunning te worden gevraagd voor het houden van dergelijke evenementen. Indien wordt voldaan aan de Algemene Plaatselijke Verordening voor het Meerschapschap Paterswolde 2008 (APVM2008) en andere wettelijke regels en er geen overlast wordt veroorzaakt voor bezoekers en omwonenden, wordt de toestemming verleend.

In 2015 werden door het Meerschapschap 97 vergunningen voor evenementen afgegeven.

Het gaat voornamelijk om sportieve evenementen en barbecues.

Het aantal afgegeven vergunningen voor versterkt geluid bedroeg 10, waarvan slechts 2 met geluid na 18.00 uur.

Openbare orde

Het toezicht in het gebied valt onder de verantwoordelijkheid van het Bestuur.

Daarnaast wordt er in het gebied toezicht uitgeoefend door de politiekorpsen van de basiseenheid Groningen Zuid/Haren en van Tynaarlo.

Handhaving in 2015 werd binnen het Meerschapsgebied uitgevoerd door Buitengewoon Opsporings Ambtenaren (BOA's) van Veiligheidszorg Noord.

Sluispassages

In het jaar 2015 passeerden 1838 schepen de sluis aan het Hoornse diep. De sluis is de enige scheepvaartverbinding met het Paterswoldsemeer. Ondanks een koud voorjaar, de stremming van de van Ketwich Verschuurbrug en de werkzaamheden van de Gasunie is er een kleine stijging met ongeveer 50 boten ten opzichte van 2014.

Molen de Helper

In het jaar 2015 mocht de molen de Helper in totaal 942 bezoekers ontvangen. Dit is het aantal bezoekers dat daadwerkelijk in de molen is geweest. In totaal draaide de molen op 42 dagen met op 8 maart 2015 het hoogste aantal bezoekers (148) in 2015.

De molen draait met grote regelmaat op zaterdagmiddag en heeft in 2015 ook gedraaid tijdens het Nationale Molenweekend, het Groninger Molenweekend en tijdens het Open Monumentenweekend.

Ook dient molen de Helper als instructiemolen voor aspirant molenaars. De cursisten volgen een cursus van ongeveer 1,5 – 2 jaar onder begeleiding van de molenaar om, na het behalen van hun getuigschrift, zelfstandig op een molen te kunnen draaien. In het jaar 2015 waren er in totaal 3 actieve cursisten op de molen de Helper. De molen de Helper vervult hiermee een zeer belangrijke rol als broedplaats voor nieuwe molenaars voor de gehele provincie. De molen draagt hiermee bij aan het behoud van ons nationaal cultureel erfgoed, de molens.

Bezoekersaantallen Hoornseplas

Het aantal bezoekers aan de Hoornseplas in de zomermaanden mei tot en met augustus, bedroeg in 2015 circa 225.000. Dit is een toename van 6.500 ten opzichte van 2014. Het bezoekersaantal is gebaseerd op tellingen door de medewerkers toezicht en tellingen verricht door medewerkers van het Meerschapp.

Het aantal bezoekers op mooie dagen rond het gehele meer wordt door ons geschat op ongeveer 25.000. Daarnaast zijn nog de wandelaars die met hun hond en/of kinderen een rondje langs de Hoornseplas lopen. Deze worden door ons op zo'n 10.000 geschat.

Preventie zwemmersjeuk Hoornseplas

Zwemmersjeuk wordt veroorzaakt door de larven van parasitaire wormen, *richobilharzia* genaamd. Deze parasieten zijn met het blote oog niet te zien.

De larfjes (ook wel cercariën) zijn afkomstig van een slak en gaan op zoek naar een watervogel. Daarbij kunnen ze per toeval bij een zwemmer terechtkomen. Een larfje dat in de huid doordringt sterft daar en geeft een afweerreactie die jeuk veroorzaakt. Zichtbaar op de huid zijn rode bulten, die niet alleen erg kunnen jeuken maar ook branderig kunnen aanvoelen. Het optreden van zwemmersjeuk houdt verband met een aantal factoren die een beheerder van een zwemgelegenheid in natuurwater niet in de hand heeft, zoals de watertemperatuur en de aanwezigheid van watervogels. Net als voorgaande jaren zijn de slakjes weggehaald, maar helaas zonder het beoogde resultaat.

In 2015 is er voor het eerst in jaren een negatief zwemadvies afgegeven inzake zwemmersjeuk in de periode van 1 t/m 16 juli. Niet alleen in de Hoornseplas had men last van dit fenomeen, maar in heel Nederland heeft men meer last gehad van zwemmersjeuk ten opzichte van de voorgaande jaren.

Zwemwaterkwaliteit Hoornseplas en de Lijte

De kwaliteit van het zwemwater van de Hoornseplas en van de Lijte, wordt in het zomerseizoen elke twee weken gemeten door het laboratorium van waterschap Hunze en Aa's. De kwaliteit van het water van de Hoornseplas is het hele seizoen gekwalificeerd als goed. Bij de Lijte was gedurende 11 t/m 20 augustus 2015 een waarschuwing van kracht in verband met blauwalg.

Vandalisme en Diefstal

Ook in 2015 zijn we niet gevrijwaard gebleven van vandalisme en diefstal. Toiletunits zijn diverse keren onderdeel geweest van het vandalisme. De kosten van herstel hiervoor bedroegen ca. € 4.000,00. Van de fietsbrug zijn twee keer staalkabels gestolen. Kosten van herstel bedroegen hiervoor ca. € 2.000,00. Ook zijn koperen bliksemafleiders gestolen van molen De Helper. De vervangingskosten hiervan bedroegen ca. € 1.000,00.

Waarde Meerschapsgebied voor bezoekers en deelnemende gemeenten.

Op de grens van Groningen en Drenthe ligt het Meerschapsgebied. Dit gebied staat bekend als één van de mooiste recreatie- en natuurgebieden van (Noord-) Nederland, het gebied rondom het Paterswoldsemeer, het Hoornsemeer en de Hoornseplas. Zwemmen, zeilen, fietsen, wandelen of gezellig iets drinken op één van de vele terrassen in ons Meerschapsgebied is mogelijk. Het gebied wordt niet alleen intensief gebruikt door de inwoners van de deelnemende gemeenten maar ook door vele bezoekers van elders.

Naast het plezier dat onze bezoekers in ons gebied ervaren levert het Meerschapsgebied ook nog een structurele financiële opbrengst op voor de drie deelnemende gemeenten. Deze opbrengst bestaat uit structurele *meeropbrengsten* Onroerende Zaakbelastingen door de aanwezigheid van het Meerschapsgebied. Uit een onderzoek van het Centraal Planbureau blijkt dat op basis van dit onderzoek de conclusie getrokken kan worden (*Bron: Estheticon*): dat de gemeente Groningen ca. € 1.400.000,00, Haren ca. € 230.000,00 en Tynaarlo ca. € 250.000,00 aan meeropbrengsten onroerende zaakbelastingen ontvangt.

Bron: Rapport Stad en land – CPB.

“Ook de nabijheid van natuurgebieden zorgt voor hogere grondprijzen. Naast een stadspark in de buurt willen mensen in steden ook natuur op acceptabele afstand van hun woning hebben. De nabijheid van natuurgebieden is op dezelfde wijze berekend als bij cultuur, alleen nu in hectares, en gewogen naar soort ‘natuur’ (bos, water, weideland, etc.). Dit wordt dan geïnterpreteerd dat als er honderd hectare natuur extra binnen acceptabele reistijd vanuit de woning ligt, de grond op die woonlocatie gemiddeld 15 euro m² duurder is. Daarbovenop is de grond in wijken die aan de Noordzeekust grenzen, gemiddeld zo’n 75 euro per vierkante meter duurder dan grond meer landinwaarts.”

4 Externe Contacten

Om de belangen van het Meerschop goed te vertegenwoordigen bestaat er veelvuldig contact met overheidsorganisaties, verenigingen en ondernemingen in het Meerschapsgebied en met landelijke en regionale organisaties die zich bezighouden met recreatie, landschapsinrichting en natuurbescherming.

Contacten met organisaties

Uiteraard onderhoudt het Meerschop Paterswolde veelvuldig contact met de deelnemende gemeenten. De gemeenten worden zorgvuldig op de hoogte gehouden van de zaken die in het bestuur van het Meerschop worden besproken. De vergaderstukken van zowel de vergadering van het DB als die van het AB worden aan de deelnemende gemeenten toegezonden.

Daarnaast worden contacten onderhouden met andere overheidsorganisaties zoals de provincies Drenthe en Groningen, Regio Groningen-Assen, Dienst Landelijk Gebied, Recreatieschap Drenthe en het ministerie van LNV, Politie Haren, Groningen-Zuid en Drenthe, Waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's.

Regelmatige gesprekspartners zijn verder de organisaties op het gebied van natuurbescherming en -beheer, vooral de vereniging Natuurmonumenten en de diverse afdelingen van het IVN.

De laatste jaren steeds belangrijker geworden zijn de contacten met omwonenden via hun verenigingen. Onder leiding van onze voorzitter wordt in principe twee keer per jaar overlegd met onze klankbordgroep over alles wat er in het Meerschop gebied speelt.

Overige contacten

Op de (vernieuwde) website van het Meerschop staat informatie over onze organisatie en het gebied. De vergaderstukken van het Algemeen Bestuur worden ook op deze site gepubliceerd.

Nieuwtjes en gegevens over de kwaliteit van het ijs of het zwemwater worden regelmatig geplaatst.

Kijk vooral eens op www.meerschop-paterswolde.nl

Voorlichting en Publiciteit

Informatieverstrekking

Het publiek richt zich voor informatie regelmatig tot het secretariaat of de beheerder van het Meerschop. Het Meerschop probeert zo goed mogelijk antwoord te geven op gestelde vragen. Belangstellenden en belanghebbenden kunnen de openbare vergaderingen van het algemeen bestuur bezoeken.

Belangstellenden hebben de mogelijkheid om tijdens deze vergaderingen in te spreken op de agendapunten. Vergaderingen van het algemeen bestuur worden aangekondigd op onze website en belangstellenden kunnen de vergaderstukken online lezen en downloaden. Ook via onze website www.meerschop-paterswolde.nl wordt regelmatig nieuwe informatie over het Meerschop verspreid.

5 Jaarrekening 2015

In dit hoofdstuk vindt u de jaarrekening voor 2015. De opbouw is als volgt:

Programmaverantwoording

Paragrafen

- Weerstandsvermogen
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Bedrijfsvoering
- Financiering

Financiële beschouwing

Balans per 31 december

Waarderingsgrondslagen

Toelichting op de balans

Overzicht baten en lasten

Toelichting overzicht baten en lasten

Resultaatbestemming 2015

Overzicht vaste activa

Overzicht reserves en voorzieningen

Overzicht opgenomen geldleningen

Overzicht wet normering topfunctionarissen

Handtekeningenformulier

Accountantsverklaring

Programmaverantwoording

De doelstelling van het Meerschap is opgenomen in artikel 2 van de gemeenschappelijke regeling Meerschap Paterswolde 2007 en luidt: Het lichaam heeft binnen de grenzen van zijn gebied tot doel het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers op het terrein van de openluchtrecreatie, zulks met de bescherming van de natuur en het landschap.

Bij het uitoefenen van deze taak achten wij de vrije toegang tot onze voorzieningen essentieel. Het effect van ons beleid is dat iedere bewoner en bezoeker van Stad en Ommeland de gelegenheid heeft om op een goede manier te recreëren binnen ons werkgebied.

Wij trachten dit effect te bereiken door enerzijds een goed onderhoud van de gerealiseerde voorzieningen en anderzijds door aanleg van nieuwe voorzieningen, waarbij wordt ingespeeld op wensen en behoeften in de samenleving.

De kosten, verbonden aan dit programma, vindt u terug in het overzicht van baten en lasten.

De kosten worden voornamelijk gedekt door commerciële inkomsten (verhuringen en verpachtingen), incidentele verkoop van eigendommen, bijdragen van de deelnemende gemeenten en door gebruik te maken van geldende subsidiebronnen.

Uit de, in de jaarrekening opgenomen financiële beschouwing, blijkt dat het Meerschap in 2015 binnen de grenzen van de gemeentelijke bijdrage is gebleven.

Weerstandsvermogen

Het Meerschap heeft voor de thans voorzienbare risico's diverse reserves en voorzieningen ingesteld, dit om toekomstige ontwikkelingen te kunnen opvangen. Een overzicht van deze reserves en voorzieningen treft u aan in het Overzicht Reserves en Voorzieningen bij deze

jaarrekening.

Het eigen vermogen ultimo 2015 bestaat uit de algemene reserve (€ 221.492,-), de reserve investeringen Meerschapsgebied (€ 451.401,00) en het nog te bestemmen resultaat 2015 (€ 12.158,-). Het dagelijks bestuur stelt voor dit resultaat toe te voegen aan de Algemene Reserve.

De algemene reserve is vrij besteedbaar en kan worden gezien als weerstandsvermogen; met uitzondering van een bedrag van € 32.857,- waarop reeds beslag is gelegd voor planvorming in het kader van de beleidsvisie 2012.

Gelet op de leeftijdsopbouw en het aantal werknemers in de buitendienst loopt onze organisatie *enig* risico. Bij langdurige ziekte van één of meer werknemers kan de organisatie voor onverwachte personeelsuitgaven komen te staan. Om dit ziekterisico te gelegener tijd zoveel mogelijk te kunnen opvangen is er de Voorziening Vervanging Personeel. Deze voorziening is op korte termijn toereikend. Daarnaast is er een ziekteverzuimverzekering afgesloten die na twee weken ziekte het salaris uitkeert. Voor het ingehuurde personeel (zie paragraaf Bedrijfsvoering) loopt het Meerschap geen risico's.

Het Meerschap is een gemeenschappelijke regeling. Deze rechtsvorm betekent dat uiteindelijk, als de financiële middelen van het Meerschap ontoereikend zijn, de deelnemende gemeenten de tekorten dienen aan te vullen.

Onderhoud kapitaalgoederen

Het dagelijks onderhoud van onze kapitaalgoederen vindt op een redelijk tot goed niveau plaats en ook zodanig dat recreanten er op een goede, veilige en plezierige wijze gebruik van kunnen maken. Uit de reguliere exploitatie kunnen onvoldoende middelen voor het dagelijks onderhoud worden ingezet. Al een aantal jaren wordt dit onderhoudsbudget overschreden. De onderhoudskosten nemen o.a. toe door vandalisme, verplichtingen vanuit andere overheidsorganen en de investeringen vanuit TRIP1 en de Meerweg.

Daarnaast bestaat er een onderhoudsvoorziening, waaruit die onderhoudskosten worden betaald die slechts eenmaal in een reeks van jaren voorkomen. Deze onderhoudsvoorziening is op dit moment uitgeput, waardoor de jaarlijkse dotatie direct weer volledig wordt ingezet om het groot onderhoud (gedeeltelijk) te kunnen uitvoeren.

Naar verwachting zullen de toekomstige (2016-2020) investeringskosten ongeveer € 1,3 miljoen gaan bedragen. Dit heeft vooral betrekking op walbeschoeiingen. Uitvoering zal, gezien het budget voor vervangingsinvesteringen (€ 100.000,00 per jaar voor alle investeringsobjecten), in fases uitgevoerd moeten worden.

Bedrijfsvoering

Voor het Meerschap Paterswolde is richtinggevend de geldende begroting, de Beleidsvisie 2012, de planning van het dagelijks en groot onderhoud en de meerjarenplanning voor (vervangings)investeringen. In het verslagjaar 2015 is deze lijn voortgezet. Dat betekent dat onze voorzieningen op een verantwoorde wijze zijn onderhouden. Er is geïnvesteerd, passend binnen de financiële kaders van het Meerschap.

Het Meerschap heeft zelf een kleine personele bezetting. Voor het secretariaatspersoneel, de beheerder en de sluiswachters zijn dienstverleningscontracten afgesloten met de gemeente Groningen, waarbij in geval van (langdurige) ziekte voor vervanging wordt gezorgd.

De administratie wordt gevoerd door het "Shared Service Center" van de gemeente Groningen, binnen de voor het Meerschap geldende spelregels inzake administratieve organisatie en interne controle, het BBV en de eigen verordeningen.

Financiering

Algemeen

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet fido) betreft de treasury van gemeenten en overheidslichamen.

Treasury is het sturen en beheersen van, verantwoord voor en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Op grond van de wet is het Meerschap Paterswolde verplicht om zowel in de begroting als in de jaarrekening een zogenaamde treasury-paragraaf op te nemen, waarin verantwoording over het treasurybeleid wordt afgelegd.

Treasurybeheer

De kasgeldlimiet wordt berekend door een (vastgesteld) percentage van de totale begrote bedrijfslasten van het Meerschap te nemen.

De netto vlottende schuld per kwartaal is het gemiddelde van de standen van deze schuld op de eerste dag van iedere maand in het desbetreffende kwartaal.

In het volgende overzicht wordt de werkelijke omvang van de kasgeldlimiet getoetst aan de wettelijke norm overeenkomstig de Wet fido.

Omschrijving	Bedragen (x € 1.000)			
	2015 1e kw.	2015 2e kw.	2015 3e kw.	2015 4e kw.
Omvang van de begroting per 1 januari (=grondslag)	902	902	902	902
1 Toegestane kasgeldlimiet:				
- in procenten van de grondslag	8,20	8,20	8,20	8,20
- in een bedrag	74	74	74	74
2 Omvang vlottende korte schuld:				
- opgenomen gelden korter dan 1 jaar	0	0	0	0
- schuld in rekening courant	0	0	0	0
- gestorte gelden door derden korter dan 1 jaar	0	0	0	0
- overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0	0	0	0
3 Vlottende middelen:				
- contante gelden in kas	1	0	1	4
- tegoeden in rekening courant	36	243	352	355
- overige uitstaande gelden korter dan 1 jaar	0	0	0	0
4 Toets kasgeldlimiet:				
Totaal netto vlottende schuld (2 - 3)	-37	-243	-353	-359
Toegestane kasgeldlimiet (1)	74	74	74	74
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	111	317	427	433

Indien in meer dan 2 kwartalen achtereenvolgend de kasgeldlimiet wordt overschreden, dient de provincie Groningen hiervan op de hoogte te worden gesteld en door het dagelijks bestuur een plan te worden ingediend met maatregelen om overschrijdingen in de toekomst te vermijden.

Renterisiconorm

De renterisiconorm wordt berekend door een (vastgesteld) percentage van het totaal van de vaste schuld van het Meerschapp bij aanvang van het jaar te nemen. Deze norm wordt getoetst aan de werkelijke vaste schuldpositie, waarbij telkens de stand aan het begin van het jaar wordt genomen.

Het volgende overzicht brengt de renterisico's voor de vaste schuld in relatie tot de renterisiconorm volgens de Wet fido in beeld.

Omschrijving	Bedragen (x € 1.000)				
	2012	2013	2014	2015	
<u>Basisgegevens</u>					
1a	Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0
1b	Renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0	0
2	Netto renteherz. Op vaste schuld (1a - 1b)	0	0	0	0
3a	Nieuwe aangetrokken vaste schuld	0	0	600	500
3b	Nieuwe verstrekte lange leningen	0	0	0	0
4	Netto nieuw aangetr. vaste schuld (3a - 3b)	0	0	600	500
5	Betaalde aflossingen	88	88	88	688
6	Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	0	0	88	500
7	Renterisico op vaste schuld	0	0	0	0
<u>Renterisiconorm</u>					
8	Stand van de vaste schuld per 1 januari	1.329	1.241	1.153	1.665
9	Het bij Min.Regeling vastgesteld %	20%	20%	20%	20%
10	Renterisiconorm (8 x 9)	266	248	231	333
<u>Toets renterisiconorm</u>					
11	Ruimte (+) c.q. overschrijding (10 - 7)	266	248	231	333

Financiering

Door middel van het onderstaande overzicht wordt inzicht gegeven in de samenstelling, de grootte en de rentegevoeligheid van de opgenomen leningen.

Omschrijving	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari	1.665	
Nieuwe leningen	500	
Reguliere aflossingen	-688	
Vervroegde aflossingen		
Renteaanpassing (oud percentage)		
Renteaanpassing (nieuw percentage)		
Stand per 31 december	1477	3,54

Kengetallen

Bij besluit van 15 mei 2015 is het BBV gewijzigd in verband met de verplichte opneming van financiële kengetallen in de begroting en jaarstukken.

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling. Om dit te bereiken wordt vanuit het BBV voorgeschreven dat de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing de volgende kengetallen bevat: netto schuldquote, solvabiliteitsratio en structurele exploitatieruimte. De andere volgens BBV voorgeschreven kengetallen zijn naar hun aard niet van toepassing voor het Meerschap Paterswolde. Hieronder wordt per kengetal weergegeven welke verhouding wordt uitgedrukt:

De **netto schuldquote** weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeenschappelijke regeling ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

De **solvabiliteitsratio** geeft inzicht in de mate waarin de gemeenschappelijke regeling in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal. Het eigen vermogen van de gemeenschappelijke regeling bestaat volgens artikel 42 van het BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

De **structurele exploitatieruimte** vergelijkt de structurele baten en structurele lasten met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder rente en aflossing) te dekken. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage.

Deze kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeenschappelijke regeling beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid.

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van het Meerschapp Paterswolde ten opzichte de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie

Netto schuldquote		x € 1.000	x € 1.000
		Rekening 2014	Rekening 2015
A	Vaste schulden (cf art. 46 BBV)	1.665	1.477
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	146	17
C	Overlopende passiva (cf. art 49 BBV)		
D	Financiële vaste activa (cf art. 36 lid, s, e en f.		
E	Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)		
F	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	2	1
G	Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)		
H	Totale baten (cf art. 17 lid c BBV (dus excl. mut. reserves)	869	829
netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%		208,17%	180,10%

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (is gelijk aan de netto schuldquote)		x € 1.000	x € 1.000
		Rekening 2014	Rekening 2015
A	Vaste schulden (cf art. 46 BBV)	1.665	1.477
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	146	17
C	Overlopende passiva (cf. art 49 BBV)		
D	Financiële vaste activa (cf art. 36 lid, s, e en f.		
E	Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)		
F	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	2	1
G	Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)		
H	Totale baten (cf art. 17 lid c BBV (dus excl. mut. reserves)	869	829
netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%		208,17%	180,10%

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin het Meerschapp in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen

De solvabiliteitsratio

A	Eigen vermogen (cf art. 42 BBV)	621	673
B	Balanstotaal	2.578	2.234
Solvabiliteit (A/B) x 100%		24,09%	30,13%

Dit kengetal geeft inzicht in het structurele en reële evenwicht van de begroting

Structurele exploitatieruimte

A	Totale structurele lasten	867	848
B	Totale structurele baten	869	828
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves		
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves		
E	Totale baten	950	860
Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/E x 100%		0,21%	-2,33%

Financiële beschouwing

Begrote gemeentelijke bijdrage (in 2015 geheel bevoorschot)	605.370
Werkelijke gemeentelijke bijdrage	593.212
Resultaat 2015	12.158
Nog te bestemmen resultaat	12.158

Het voordeel is als volgt te verklaren:

	min = nadeel
Lasten:	
personeelskosten	42.149
kapitaallasten	14.097
bestuurs-/advieskosten	3.449
belastingen/verzekeringen	388
energiekosten	6.332
onderhoudskosten	-24.677
overige kosten	11.786
Baten:	
inkomsten uit eigendommen	14.371
verstrekke geldleningen	0
exploitatiebijdragen	307
overige inkomsten	-56.042
onttrekking algemene reserve	0
Resultaat	12.158

Balans per 31 december

ACTIVA		bedragen x € 1.000,-	
OMSCHRIJVING	2015	2014	
Vaste activa			
Materiële vaste activa	2.168	2.242	
Financiële vaste activa			
Overige langlopende leningen	0	2	
Uitzettingen < 1 jaar			
Vorderingen op openbare lichamen	65	332	
Liquide middelen	1	2	
TOTAAL AKTIVA	2.234	2.578	

bedragen x €
1.000,-

PASSIVA

OMSCHRIJVING	2015	2014
Vaste passiva		
Eigen vermogen		
a. reserves		
* algemene reserve	221	169
* bestemmingsreserve		
- reserve investeringen Meerschapsgebied	451	451
b. resultaat voor bestemming	12	83
Vorzieningen	19	27
Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar		
- Onderhandse leningen van binnenlandse banken	977	1.065
- Openbare lichamen	500	600
Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden < 1 jaar		
Banksaldi	36	36
Overige schulden	6	146
Overlopende passiva		
Overige vooruitontvangen bedragen	11	0
TOTAAL PASSIVA	2.234	2.578

Waarderingsgrondslagen

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten (verkrijgings- of vervaardigingsprijs), tenzij bij de desbetreffende balanspost anders is vermeld.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Balans - Vaste Activa

Immateriële vaste activa

De kosten die zijn verbonden aan het sluiten en oversluiten van geldleningen worden niet geactiveerd. De lasten worden volledig genomen in het jaar van (over) sluiten van de lening

Materiële vaste activa

1. De materiële vaste activa zijn gewaardeerd op verkrijgings- of vervaardigingsprijs zo nodig aangepast voor duurzame waardeverminderingen.
2. De materiële vaste activa met een economisch nut, als bedoeld in artikel 35 BBV, worden geactiveerd.
3. Afschrijving wordt berekend door middel van een vast percentage van de aanschafwaarde op basis van de verwachte economische levensduur

Financiële vaste activa

Dit betreffen kapitaalverstrekkingen, verstrekte leningen met een looptijd langer dan een jaar en bijdragen aan activa in eigendom van derden.

Balans - Vlottende Activa

Uitzettingen met een rente-typische looptijd korter dan 1 jaar

Uitzettingen met een rente-typische looptijd korter dan 1 jaar worden tegen nominale waarde gewaardeerd. Eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid worden op de vorderingen in mindering gebracht.

Overlopende activa

Overlopende activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Balans - Vaste passiva

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn opgenomen de algemene reserves, de bestemmingsreserves en het saldo van de rekening van baten en lasten. De algemene reserves is de reserves die primair dient als weerstandsvermogen om incidentele tegenvallers in de exploitatie op te vangen. De bestemmingsreserves zijn reserves waaraan het bestuur een bepaalde bestemming heeft meegegeven. Dit zijn vermogensbestanddelen die alleen in de aangegeven richting zijn aan te wenden.

Voorzieningen

Onder de voorzieningen zijn opgenomen, de op het moment van opstellen van de jaarrekening voorzienbare verplichtingen, verliezen en/of risico's, voor zover de omvang hiervan redelijkerwijs is in te schatten. De voorzieningen zijn gewaardeerd op nominale waarde.

Voorzieningen worden op grond van artikel 44 BBV gevormd voor:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is doch redelijkerwijs te schatten;
- bestaande risico's op balansdatum terzake van verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een eerder begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenegalisatie; de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven.

Vaste schulden met een rente-typische looptijd van 1 jaar of langer

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente-typische looptijd van één jaar of langer. De aflossingen van het volgende begrotingsjaar zijn gerubriceerd onder de vlottende passiva.

Balans – Vlottende passiva

Netto vlottende schulden < 1 jaar

De netto vlottende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende passiva

De overlopende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Kasgeldleningen

De kasgeldleningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Toelichting op de Balans

AKTIVA

		bedragen x € 1.000,-
MATERIELE VASTE AKTIVA		2.168
Boekwaarde 01-01-2015	2.242	
Vermeerderingen	80	
Verminderingen	-2	
Afschrijving 2015	<u>-152</u>	
Boekwaarde 31-12-2015	2.168	

Dit bedrag is gespecificeerd opgenomen op de Vaste Aktiva Staat.

FINANCIELE VASTE AKTIVA		0
Boekwaarde 01-01-2015	2	
Aflossing 2015	<u>-2</u>	
Boekwaarde 31-12-2015	0	

Dit betreft een tweetal verstrekte geldleningen (zie tevens de Vaste Aktiva Staat)

UITZETTINGEN < 1 JAAR		65
Vorderingen op openbare lichamen:		
* Belastingdienst: omzetbelasting 4e kw.2015	50	
Overige vorderingen:		
* Debiteuren	2	
* Diverse vorderingen	12	
* Vooruitbetaalde bedragen	1	

LIQUIDE MIDDELEN		1
Kleine Kas	1	

PASSIVA

EIGEN VERMOGEN	673
-----------------------	------------

Het eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

Algemene reserve	221
Reserve Investerings Meerschapsgebied	<u>451</u>
	673

Bovenstaande posten zijn hierna gespecificeerd.

ALGEMENE RESERVE	221
-------------------------	------------

Stand per 01-01-2015	169
Bij: voordelig saldo 2014	83

Af:

- dotatie nadelig saldo 2012 tbv begroting 2015 (conform AB besluit 17-06-2012)	-31
Stand per 31-12-2015	221

Reserveringen:

- uit te voeren werkzaamheden beleidsvisie	33
--	----

RESERVE INVESTERINGEN MEERSCHAPSGBIED	451
--	------------

Dit betreft verkoop van onroerende zaken die indertijd met rijkssubsidie zijn verworven. Deze subsidie behoeft niet te worden terugbetaald, mits de opbrengst van de verkoop wordt aangewend voor herinvestering in het Meerschapsgebied.

Reserveringen:

- uit te voeren werkzaamheden "Meer in beweging" (DB 5-03-2015)	400
---	-----

VOORZIENINGEN	19
----------------------	-----------

De voorziening bestaat uit de volgende posten:

Voorziening ziektekosten vervanging personeel
Egalisatievoorziening onderhoud

Bovenstaande posten zijn hierna gespecificeerd.

VOORZIENING ZIEKTEKOSTEN VERVANGING PERSONEEL	18
--	-----------

Dit betreft een voorziening ingeval van ziekte van de onderhoudsmedewerkers. Er is in het jaar 2015 geen onttrekking en/of toevoeging gedaan.

EGALISATIEVOORZIENING ONDERHOUD**1**

Stand per 01-01-2015	9
Bij: Dotatie	10
Af: Beplantingen en Houtopstanden	-14
groot onderhoud Toren Paviljoen	-4
Stand per 31-12-2015	1

Conform bestuursbesluit d.d. 28-02-2000 is deze voorziening gevormd om toekomstige grote uitgaven op onderhoudsgebied te kunnen bekostigen.

VASTE SCHULDEN MET EEN RENTETYPISCHE LOOPTIJD > 1 JAAR	1.477
--	--------------

Nederlandse Waterschapsbank	977
Gemeente Huizen	500

Tevens verwijzen we u naar het overzicht opgenomen geldleningen.

VLOTTENDE PASSIVA

OVERLOPENDE PASSIVA	11
----------------------------	-----------

Vooruitontvangen bedragen: erfpacht	11
-------------------------------------	----

Overzicht baten en lasten

bedragen x €
1.000,-

Lasten

OMSCHRIJVING	REKENING 2015	BEGROTING 2015	REKENING 2014
PERSONEELSKOSTEN	365	407	365
KAPITAALLASTEN	209	224	186
BESTUURS-/ADVIES- EN BUROKOSTEN	31	33	62
BELASTINGEN EN VERZEKERINGEN	38	39	36
ENERGIEKOSTEN	19	26	23
ONDERHOUDSKOSTEN	183	158	193
OVERIGE KOSTEN	3	15	3
RESULTAAT	12	0	83
TOTAAL LASTEN	860	902	950

bedragen x €
1.000,-

Baten

OMSCHRIJVING	REKENING 2015	BEGROTING 2015	REKENING 2014
INKOMSTEN UIT EIGENDOMMEN	209	195	207
VERSTREKTE GELDLeningen	0	0	2
EXPLOITATIEBIJDAGEN	3	3	6
OVERIGE INKOMSTEN	12	68	60
GEMEENTELIJKE BIJDRAGE	605	605	594
SALDO VOOR BESTEMMING	829	871	869
ONTTREKKING ALGEMENE RESERVE	31	31	81
SALDO NA BESTEMMING	860	902	950

Toelichting overzicht baten en lasten

Alleen de posten die aanzienlijk afwijken van de begroting of posten die nadere toelichting behoeven, zijn vermeld.

LASTEN

bedragen x €
1.000,-

PERSONEELSKOSTEN	365
begroot	407

De onderschrijding is ontstaan door minder inhuur aan BOA's (Buitengewoon Opsporings-Ambtenaren) Dit betreft een bedrag van ongeveer € 35.000,00 en is o.a. gerealiseerd door het structureel inzetten van een stagiair i.p.v. een BOA. De oorspronkelijke inzet bestond uit 2 BOA's en bestond in 2015 uit één BOA en één stagiair.

Daarnaast is er ongeveer € 5.000,00 minder uitgegeven aan vast personeel dan begroot.

Dit is ontstaan door lagere premies sociale lasten.

KAPITAALLASTEN	209
begroot	224

Het voordeel is voor ca. € 18.000,00 ontstaan doordat er in de begroting rekening was gehouden met het aantrekken van een langlopende geldlening (30 jaar) van € 600.000,00 tegen een percentage van 3,5 %. In werkelijkheid is deze lening (15 maanden) aangetrokken tegen een percentage van 0,55 %. Eind september 2015 is op deze lening € 100.000,00 afgelost en is het restant ad € 500.000,00 met 2 jaar verlengd tegen een percentage van 0,40 procent.

Daartegen waren de afschrijvingslasten ca. € 4.000,00 hoger dan begroot.

ENERGIEKOSTEN	19
begroot	26

De onderschrijding is ontstaan door minder verbruik aan gas, water en elektriciteit en meer verbruik aan dieselolie voor trekker en grasmachine.

ONDERHOUDSKOSTEN	183
begroot	158

De overschrijding is voor ca. € 10.000,00 ontstaan door extra inzet in de Hoornseplas vanwege de waargenomen zwemmersjeuk. De extra inzet betrof het "onderwater" maaien van de watervegetatie en het meerdere keren laten wegvangen van de poelslakken.

Ook waren er in 2015 extra onderhoudskosten door vandalisme (fietsbrug en toiletgebouwen) ca. € 3.000,00 en kosten voor het oplossen van storingen aan de nieuwe, mechanische

sluisbediening ca. € 1.000,00. Op last van het waterschap Noorderzijlvest is er extra onderhoud

gepleegd aan de Hoornsedijk. (ca. € 7.000,00). Daarnaast waren er een aantal kleine overschrijdingen op diverse onderhoudsposten.

OVERIGE KOSTEN	3
begroot	15

Hierop wordt o.a. de met de belastingdienst afgesproken correctie omzetbelasting ad € 2.500,00 geboekt.

In de begroting is een post van € 10.000,00 aan onvoorzien opgenomen. Deze dient o.a. ter dekking van kleine overschrijdingen in de rest van de begroting.

De onderschrijving op deze post is dus hoofdzakelijk ontstaan door de post onvoorzien.

BATEN

INKOMSTEN UIT EIGENDOMMEN	209
begroot	195

Het voordeel op deze post is ontstaan door het verhuren van de kantoorruimte op de bovenverdieping (€ 5.000,00), het verlenen van een vergunning voor snackverkoop bij de Lijte (€ 4.000,00), Vergoeding Gasunie (ca. € 2.500,00) voor het leggen van een leiding door Meerschapsgebied, Verhuur vergaderzaal Meerschapsboerderij (ca. € 1.500,00). Deze, niet structurele, opbrengsten waren niet begroot. Daarnaast was de opbrengst van de sluisgelden ca. € 1.000,00 hoger dan begroot.

OVERIGE INKOMSTEN	11
begroot	68

Onder deze post is de taakstelling 2014 ad € 65.000,00 opgenomen. Deze taakstelling is in 2014 en verder opgenomen ter financiering van de in te huren buitengewoon opsporingsambtenaren (Boa's) Het tekort op deze post wordt voor ca. € 30.000,00 gecompenseerd door het minder inhuren van Boa's door het inzetten van een stagiair (in samenwerking met de gemeente Haren). Zie ook de toelichting bij Personeelskosten. Daarnaast wordt de onderschrijving gecompenseerd door een voordeliger financiering van een langlopende geldlening (ca. € 18.000,00) en voordelen op diverse posten t.o.v. de begroting.

Resultaatbestemming 2015

Nog te bestemmen resultaat 2015 conform jaarrekening

12.158

Het Dagelijks Bestuur stelt voor dit overschot toe te voegen aan de Algemene Reserve.

Specificatie bijdrage per gemeente, volgens verdeelsleutel in % voor 2015

	verdeelsleutel in %	aandeel	reeds bevoorschot
Gemeente Tynaarlo	14,5	86.016	87.779
Gemeente Groningen	69,8	414.062	422.547
Gemeente Haren	15,7	93.134	95.043
Nadelig saldo		593.212	605.370

OVERZICHT VASTE AKTIVA

Omschrijving object	aanschaf- waarde 01-01- 2015	ver- meer- dering en	ver- min- dering en	aanschaf waarde 31-12- 2015	cumulat- ieve afschrij- ving 01-01-2015	boek- waarde 01-01- 2015	afschr. perc.	afschr. in 2015	cumula- tieve afschrij- ving 31-12-2015	boek- waarde 31-12- 2015
Automatisering										
Computerapparatuur secretariaat/beheer	5.429			5.429	5.428	1	20,000%	0	5.428	1
Kantoorautomatisering 2014	5.353			5.353	0	5.353	14,290%	765	765	4.588
	10.782	0	0	10.782	5.428	5.354		765	6.193	4.589
Bedrijfsgebouwen										
Terugkoop 2 verkooppunten	38.300			38.300	12.750	25.550	6,660%	2.550	15.300	23.000
Verbouw boerderij	22.928			22.928	22.927	1	10,000%	0	22.927	1
Arbeid Kiosk	4.184			4.184	0	0	5,000%	0	0	4.184
Herst./schilderen uitkijktoren	11.000			11.000	0	0	10,000%	0	0	11.000
wzh molen de helper	7.690			7.690	0	0	5,000%	0	0	7.690
	61.228	22.874	0	84.102	35.677	25.551		2.550	38.227	45.875
Gronden/Terreinen										
Aankoop Zuidwesthoek	187.918			187.918	149.660	38.258	2,000%	3.766	153.426	34.492
Afronding deelgebied III/IV fase	37.451			37.451	21.931	15.520	2,000%	726	22.657	14.794
Grondaankopen	865.593			865.593	635.308	230.285	2,000%	0	635.308	230.285
Kaap Hoorn	216.109			216.109	216.108	1		0	216.108	1
	1.307.071	0	0	1.307.071	1.023.007	284.064		4.492	1.027.499	279.572
Grond-, Weg- & Waterb.kundige werken										
Aanleg drinkwaterleiding woonboten	7.606			7.606	7.605	1	10,000%	0	7.605	1
Aanleg Hoornse Plas	486.993			486.993	486.992	1	3,333%	0	486.992	1
Aanleg Hoornsemeer	797.402			797.402	797.401	1	3,333%	0	797.401	1
Afronding noordkant Hoornsemeer	142.950			142.950	91.176	51.774	2,000%	2.859	94.035	48.915
Baggeren Hoornsediep	161.830			161.830	50.438	111.392	3,333%	4.635	55.073	106.757
Herinrichting Zuidwesthoek	142.118			142.118	132.412	9.706	3,030%	4.266	136.678	5.440
Inrichting Kaap Hoorn	290.720			290.720	173.693	117.027	2,000%	5.854	179.547	111.173
Inrichting Noord- Westhoek A-Afd.	185.273			185.273	132.998	52.275	2,000%	3.721	136.719	48.554
Inrichting Noord- Westhoek B-Afd.	280.504			280.504	273.065	7.439	2,500%	7.438	280.503	1
Inrichting Oostoever	152.205			152.205	152.204	1	3,333%	0	152.204	1
Onderzoeksst.										
Baggeren Hoornsediep	5.372			5.372	5.371	1	20,000%	0	5.371	1
Onderzoeksst.										
Renovatie sluis	42.933			42.933	42.932	1		0	42.932	1
Reconstruktiebijdrage										
Meerweg	13.730			13.730	13.729	1	5,000%	0	13.729	1
Trip sluis										
Nijveensterkolk	348.952		2.102	346.850	0	348.952	3,333%	11.632	11.632	335.218
Trip-projecten	1			1	0	1	5,000%	0	0	1
Damwand		37.900		37.900	0	0	5,000%	0	0	37.900
Verv.kantopsl.park.Oude Badweg		2.594		2.594	0	0	5,000%	0	0	2.594

Vervangen beplantingsstrook Verw.+ herstellen straatwerk	3.200		3.200	0	0	5,000%	0	0	3.200	
	3.450		3.450	0	0	10,000%	0	0	3.450	
	3.058.589	47.144	2.102	3.103.631	2.360.016	698.573		40.405	2.400.421	703.210
Installaties										
Defibtech AED	1.798		1.798	1.797	1		0	1.797	1	
Telefooncentrale 2011 1e termijn	2.455		2.455	2.454	1	10,000%	0	2.454	1	
inbraakdetectie	1.700		1.700	0	0	10,000%	0	0	1.700	
Vervangen TL-armaturen	2.120		2.120	0	0	10,000%	0	0	2.120	
	4.253	3.820	8.073	4.251	2		0	4.251	3.822	
Inventaris										
Inrichting kantoor-/vergader ruimte	2.575		2.575	0	2.575	10,000%	258	258	2.317	
Inrichting tbv secretariaat	11.629		11.629	11.628	1	10,000%	0	11.628	1	
	14.204	0	0	14.204	11.628	2.576		258	11.886	2.318
Machines										
Frontmaaier	6.900		6.900	2.760	4.140	10,000%	690	3.450	3.450	
Ijsschuif-/veegmachine	4.801		4.801	4.800	1	12,500%	0	4.800	1	
Tiger Kipper	5.862		5.862	586	5.276	10,000%	586	1.172	4.690	
Toro grasmaaier 2014	42.012		42.012	0	42.012	10,000%	4.201	4.201	37.811	
Toro proforce GM 360 2014	6.375		6.375	0	6.375	10,000%	638	638	5.737	
Aankoop buitenboordmotor	3.093		3.093	0	0	10,000%	0	0	3.093	
Sneeuwschuif en grondschaaf	2.800		2.800	0	0	10,000%	0	0	2.800	
	65.950	5.893	0	71.843	8.146	57.804		6.115	14.261	57.582
Vervoermiddelen										
Bestelauto Piaggio Porter 2012	12.065		12.065	3.448	8.617	14,290%	1.724	5.172	6.893	
Fendt trekker 2014	79.000		79.000	0	79.000	10,000%	7.900	7.900	71.100	
Hijet Pickup Bestelauto 2002	13.023		13.023	13.022	1	14,290%	0	13.022	1	
	104.088	0	0	104.088	16.470	87.618		9.624	26.094	77.994
Overige Materiële Vaste Activa										
Maatregelenmatrix sexoverlast	75.710		75.710	45.426	30.284	10,000%	7.571	52.997	22.713	
Speelvoorziening	250.491		250.491	250.490	1		0	250.490	1	
Verplaatsing caravans Noordwesthoek	45.542		45.542	45.541	1	4,000%	0	45.541	1	
Verplaatsing zomerhuisjes NW-hoek	383.741		383.741	230.905	152.836	2,000%	7.714	238.619	145.122	
Vervangings Investering 1995	159.315		159.315	147.363	11.952	ann 20 jr	11.951	159.314	1	
Vervangings Investering 1999	143.022		143.022	90.494	52.528	ann 20 jr	9.318	99.812	43.210	
Vervangings Investering 2000	36.614		36.614	20.916	15.698	ann 20 jr	2.250	23.166	13.448	
Vervangings Investering 2001	150.076		150.076	77.032	73.044	ann 20 jr	8.702	85.734	64.342	
Vervangings Investering 2002	38.678		38.678	18.621	20.057	ann 20 jr	2.101	20.722	17.956	
Vervangings Investering 2003	94.190		94.190	40.469	53.721	ann 20 jr	4.872	45.341	48.849	
Vervangings Investering 2004	61.012		61.012	23.209	37.803	ann 20 jr	3.006	26.215	34.797	

Vervangings Investering 2005	67.967		67.967	22.668	45.299	ann 20 jr	3.189	25.857	42.110	
Vervangings Investering 2006	83.560		83.560	24.130	59.430	ann 20 jr	3.734	27.864	55.696	
Vervangings Investering 2007	47.679		47.679	11.740	35.939	ann 20 jr	2.029	13.769	33.910	
Vervangings Investering 2008	123.490		123.490	25.401	98.089	ann 20 jr	5.005	30.406	93.084	
Vervangings Investering 2009	65.129		65.129	10.883	54.246	ann 20 jr	2.514	13.397	51.732	
Vervangings Investering 2010	64.728		64.728	8.437	56.291	ann 20 jr	2.379	10.816	53.912	
Vervangings Investering 2011	77.423		77.423	7.383	70.040	ann 20 jr	2.711	10.094	67.329	
Vervangings Investering 2012	61.006		61.006	3.782	57.224	ann 20 jr	2.034	5.816	55.190	
Vervangings Investering 2013	69.264		69.264	2.095	67.169	ann 20 jr	2.200	4.295	64.969	
Vervangings Investering 2014	89.060		89.060	0	89.060	5,000%	4.453	4.453	84.607	
	2.187.697	0	0	2.187.697	1.106.985	1.080.712		87.733	1.194.718	992.979
Langlopende geldlenen										
Geldlening Navigare Necesses Est	16.336		16.336	15.521	815	5,000%	815	16.336	0	
Geldlening Waterskiclub	21.373		21.373	20.308	1.065	5,000%	1.065	21.373	0	
	37.709	0	0	37.709	35.829	1.880		1.880	37.709	0
	6.851.571	79.732	2.102	6.929.201	4.607.437	2.244.134		153.821	4.761.258	2.167.943

OVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN

NAAM RESERVE	2015				2014			
	SALDO 01/01/2015	VERMEER- DERINGEN	VERMIN- DERINGEN	SALDO 31/12/2015	SALDO 01/01/2014	VERMEER- DERINGEN	VERMIN- DERINGEN	SALDO 31/12/2014
ALGEMENE RESERVE	169.461	82.660	30.630	221.491	191.019	63.293	84.851	169.461
RES. INVEST. MEERSCHAPSGBIED	451.401	0	0	451.401	559.708	0	108.307	451.401
TOTAAL RESERVES	620.862	82.660	30.630	672.892	750.727	63.293	193.158	620.862

NAAM VOORZIENING	2015				2014			
	SALDO 01/01/2015	VERMEER- DERINGEN	VERMIN- DERINGEN	SALDO 31/12/2015	SALDO 01/01/2014	VERMEER- DERINGEN	VERMIN- DERINGEN	SALDO 31/12/2014
EGALISATIEVOORZ. GR. ONDERHOUD	8.880	10.000	18.402	478	26.130	10.000	27.250	8.880
VOORZ. VERVANGING PERSONEEL	18.378	0	0	18.378	18.378	0	0	18.378
TOTAAL VOORZIENINGEN	27.258	10.000	18.402	18.856	44.508	10.000	27.250	27.258

OVERZICHT OPGENOMEN GELDLeningen

lening-nummer	bedrag van de lening	datum alg./dag. bestuur	besluit van goedkeuring door G.S.	datum van laatste aflossing	rente percentage	restant schuld per 01-01-2015	opgenomen in 2015	rente 2015	aflossing 2015	restant-schuld per 31-12-2015
1995-1	453.780	12-12-1994 28-11-1994	n.v.t.	08-12-2020	6,80	108.908		6.953	18.151	90.757
1999-1	726.048	27-09-1999 12-09-1999	n.v.t.	14-12-2019	5,53	181.512		9.592	36.302	145.210
2007-1	1.000.000	19-06-2006 08-05-2006	n.v.t.	01-10-2037	4,60	774.598		35.979	33.678	740.920
2014-1	600.000	17-06-2013 12-06-2014	n.v.t.	24-09-2015	0,55	600.000		2.474	600.000	0
2015-1	500.000	31-08-2015	n.v.t.	22-09-2017	0,40		500.000	550		500.000
						1.665.018	500.000	55.548	688.131	1.476.887

WNT

In het kader van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector dienen de beloningen van topfunctionarissen binnen het Meerschapp Paterswolde toegelicht te worden. De topfunctionarissen betreffen de leden van het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de directeur/secretaris. Zie voor de verplichte toelichting betreffende deze topfunctionarissen de hieronder opgenomen tabel.

Het normenkader rondom de "Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector" (hierna WNT) is bekrachtigd in het besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014, nr. 2014-0000106049 en de Regeling van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014, nr. 2014-0000104920.

De Aanpassingswet WNT als onderdeel van dit normenkader is aangenomen door de Eerste Kamer op 22 december 2014.

Naam orgaan of instelling waar functie wordt bekleed	Functie(s) ¹	Aard van de functie ²	Naam	Beloning	Belastbare vaste en variabele onkosten vergoeding	Werkgeversdeel van voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn	Datum aanvang dienstverband in het boekjaar	Datum einde dienstverband in het boekjaar (indien van toepassing)	Omvang dienstverband (in FTE)	Interim ³	Motivering overschrijding norm (indien van toepassing)
Meerschapp Paterswolde	voorzitter	Topfunctionaris	N. Hofstra	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt
Meerschapp Paterswolde	vice-voorzitter	Topfunctionaris	J. v an Keulen	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	Nvt
Meerschapp Paterswolde	bestuurslid	Topfunctionaris	P. Lambeck	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt
Meerschapp Paterswolde	Directeur/secretaris	Topfunctionaris	G. Pots	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt
Meerschapp Paterswolde	bestuurslid	Topfunctionaris	W.B. Leemhuis	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt
Meerschapp Paterswolde	bestuurslid	Topfunctionaris	J.P. Loopstra.	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt
Meerschapp Paterswolde	bestuurslid	Topfunctionaris	M. D. Blom.	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt
Meerschapp Paterswolde	bestuurslid	Topfunctionaris	H. Wiersema	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt
Meerschapp Paterswolde	bestuurslid	Topfunctionaris	L. S. Magnin	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt
Meerschapp Paterswolde	bestuurslid	Topfunctionaris	L.M. Schuiling	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt
Meerschapp Paterswolde	bestuurslid	Topfunctionaris	C.H.L. Fenijn	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt

Deze rekening is opgemaakt, ingevolge artikel 26, lid 1 van de gemeenschappelijke regeling en overlegd aan het dagelijks bestuur.

Het dagelijks bestuur van het Meerschap Paterswolde verklaart, dat vorenstaande rekening aangeboden op 13 juni 2016 is overlegd aan het algemeen bestuur van het Meerschap Paterswolde.

Haren,

Het dagelijks bestuur voornoemd,

N. Hofstra, voorzitter

G. Pots,
directeur

Aldus besloten tot voorlopige vaststelling van deze rekening door het algemeen bestuur van het Meerschap Paterswolde in zijn vergadering van 13 juni 2016

N. Hofstra, voorzitter

G. Pots,
directeur

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Maarschap Paterswolde

Verdaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2015 van de gemeenschappelijke regeling Maarschap Paterswolde te Haren gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en het overzicht van baten en lasten over 2015 met de toelichtingen, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur

Het dagelijkse bestuur van de gemeenschappelijke regeling is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling.

Het dagelijkse bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado). Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het dagelijkse bestuur van de gemeenschappelijke regeling gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algemene beeld van de jaarrekening.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten en toevoegingen aan reserves. Op basis van artikel 2 lid 7 Bado is deze goedkeuringstolerantie door het algemeen bestuur bevestigd. Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van gemeenschappelijke regeling Meerschop Paterswolde een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2015 als van de activa en passiva per 31 december 2015 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2015 in alle van materieel belang zijnde opzichten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 213 lid 3 onder d Gemeentewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Groningen, 13 april 2016

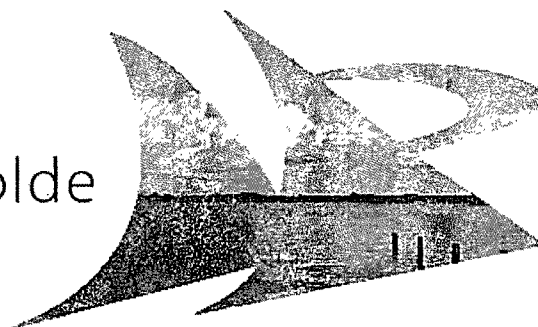
Hofstaenge Zeeman Groep B.V.
Was getekend: drs. S. Hofstaenge RA

Colofon
Uitgave Meerschap Paterswolde
Tekst secretariaat
Reprowerk gemeente Groningen

Haren, juni 2016

BEIJLAGE

Meersch Paterswolde

concept Begroting 2017

Inhoudsopgave	Pagina
Bestuurssamenstelling	3
Programmabegroting (tekstueel) en Kadernota (blz. 3 t/m 7)	4
Programmabegroting	7
Specificatie van lasten	8
Specificatie van baten	9
Bijdrage per gemeente	10
Toelichting op de programmabegroting	11
Overzicht Vaste Activa	13
Overzicht Reserves en Voorzieningen	14
Overzicht Opgenomen Geldleningen	15
Meerjarenraming 2017 – 2020	16
Financiering	18
Handtekeningenformulier	20
Bijlage 1. Meerjarenbegroting groot onderhoud 2016-2020	21
Bijlage 2. Meerjarenbegroting vervangingsinvesteringen 2016-2020	22

Samenstelling van het Algemeen Bestuur

Mevrouw **N. Hofstra**, wethouder (VVD) van de gemeente Tynaarlo, voorzitter *)
De heer **J. van Keulen**, wethouder (VVD) van de gemeente Groningen, vicevoorzitter *)
Mevrouw **P. Lambeck**, wethouder (VVD) van de gemeente Haren *)
De heer **W.B. Leemhuis** gemeenteraadslid (Groen Links) van de gemeente Groningen.
De heer **J.P. Loopstra** gemeenteraadslid (PvdA) van de gemeente Groningen.
De heer **M.D. Blom** gemeenteraadslid (VVD) van de gemeente Groningen.
Mevrouw **H. Wiersema** gemeenteraadslid (CDA) van de gemeente Tynaarlo.
Mevrouw **L.S. Magnin** gemeenteraadslid (D66) van de gemeente Tynaarlo.
Mevrouw **L.M. Schuiling** gemeenteraadslid (PvdA) van de gemeente Haren.
Mevrouw **C.H.L. Fenijn** gemeenteraadslid (D66) van de gemeente Haren.

*) Tevens lid van het dagelijks bestuur

Secretariaat

Meerschapsboerderij
Veenweg 46, 9752 XS Haren.
www.meerschap-paterswolde.nl
info@meerschap-paterswolde.nl
telefoonnummer 050-5255381

Dhr. G.Pots directeur
Dhr. G.C.M. Schalkoort loco secretaris
Dhr. H.Homan beheerder

Administratie

Shared Service Center (SSC) gemeente Groningen

Bankrelatie

Nederlandse Waterschapsbank NV te 's Gravenhage
IBAN: NL44 NWAB 0636 7565 99 t.n.v. de ontvanger van het Meerschap Paterswolde

Programmabegroting 2017

1. Algemeen

Hierbij bieden wij u de Begroting 2017 aan. Deze begroting resulteert in een bijdrage van, afgerond, € 614.500,00 voor de drie deelnemende gemeenten. Deze bijdrage ligt op hetzelfde niveau als in 2016. (€ 614.840,00) In deze begroting is € 34.000,00 onttrokken aan de Algemene Reserve om hetzelfde bijdrageniveau als 2016 te kunnen handhaven. Dit is een continuering van het genomen bestuursbesluit in 2010, waarin besloten is de bijdrage zoveel mogelijk op hetzelfde niveau te handhaven door positieve resultaten in de Algemene Reserve te doteren en deze weer te onttrekken voor de komende begrotingen.

Deze begroting hebben wij onder meer gebaseerd op de ervaringscijfers van het jaar 2015 en de begroting 2016. Daarnaast hebben wij rekening gehouden met de ons thans bekende ontwikkelingen die gevolgen zullen hebben voor de inkomsten en uitgaven in het jaar 2017 en verder.

Als gevolg van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bestaat de begroting uit een beleidsbegroting en een financiële begroting. De beleidsbegroting vindt u hieronder. De beleidsbegroting bestaat uit een programmaplan en uit paragrafen.

In de titels 2.2 en 2.3 van het BBV wordt hier nader op ingegaan.

Ingaande de budgetperiode, die loopt van 2017 t/m 2020, is de bijdrage van de deelnemende gemeenten niet uitsluitend bepaald door de reguliere, trendmatig verhoogde, bijdrage die bestemd is voor de instandhouding van de gerealiseerde voorzieningen.

2. Het programmaplan en de paragrafen

Het BBV gaat er van uit dat het programmaplan verschillende programma's zal bevatten. Daarbij is een programma een samenvattend geheel van activiteiten. Omdat het Meerschapschap slechts belast is met één samenhangende taak, te weten de openluchtrecreatie, hebben wij het programmaplan niet opgesplitst in verschillende programma's.

Als gevolg van artikel 8 van het BBV moeten de doelstelling en de beoogde maatschappelijke effecten in het programmaplan worden behandeld, evenals de wijze waarop men deze wil bereiken. In de paragrafen dienen als gevolg van artikel 9 van het BBV de beleidslijnen te worden vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten.

Op ons Meerschapschap zijn vier verplichte paragrafen van toepassing, te weten: het weerstandsvermogen, het onderhoud van de kapitaalgoederen, de financiering en de bedrijfsvoering.

2.1. Het programmaplan

De doelstelling van het Meerschapschap is opgenomen in artikel 2 van de gemeenschappelijke regeling Meerschapschap Paterswolde 2007 en luidt: Het lichaam heeft binnen de grenzen van zijn gebied tot doel het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers op het terrein van de openluchtrecreatie, zulks met de bescherming van de natuur en het landschap.

Bij het uitoefenen van deze taak achten wij de vrije toegang tot onze voorzieningen essentieel. Het effect van ons beleid is dat iedere bewoner en bezoeker van Stad en Ommeland de gelegenheid heeft om op een goede manier te recreëren binnen ons werkgebied.

Wij trachten dit effect te bereiken door enerzijds een goed onderhoud van de gerealiseerde voorzieningen en anderzijds door aanleg van nieuwe voorzieningen, waarbij wordt ingespeeld op wensen en behoeften in de samenleving.

De kosten, die verbonden zijn aan dit reguliere programma vindt u terug in de exploitatiebegroting 2017.

De kosten worden gedekt door commerciële inkomsten (verhuringen en verpachtingen), incidentele verkoop van eigendommen en bijdragen van de deelnemende gemeenten.

2.2. De paragrafen

2.2.1. Weerstandsvermogen

Het Meerschop heeft voor de thans voorzienbare risico's diverse reserves en voorzieningen ingesteld, ten einde toekomstige ontwikkelingen te kunnen opvangen. Een overzicht van deze reserves en voorzieningen treft u aan in staat D (Overzicht Reserves en Voorzieningen) bij deze begroting.

Kortheidshalve verwijzen wij daarnaar. Gezien de hoogte en aard van het vermogen is het weerstandsvermogen voldoende met uitzondering van de Reserve Groot Onderhoud, zie paragraaf 2.2.2 Onderhoud Kapitaalgoederen.

De voorzieningen worden gevoed uit de begroting via de daarvoor opgenomen begrotingsposten. De reserves worden gevoed via de resultaatbestemming. Daarnaast kan een eventueel exploitatieoverschot worden bestemd voor de voeding van reserves en voorzieningen.

Onderstaande gaan wij nader in op twee belangrijke risico's.

Risico personeel.

Gelet op de leeftijdsopbouw en het aantal werknemers in de buitendienst loopt onze organisatie nauwelijks risico. Bij langdurige ziekte van één of meer werknemers kan de organisatie voor onverwachte personeelsuitgaven komen te staan.

Om bovenstaande risico's te gelegener tijd zoveel mogelijk te kunnen opvangen bestaat de Voorziening Vervanging Personeel. Voor de onderhoudsmedewerkers een ziekteverzuimverzekering afgesloten zodat de voorziening niet verder aangevuld hoeft te worden.

Voor het secretariaatspersoneel en de beheerder zijn dienstverleningscontracten afgesloten met de gemeente Groningen. In het geval van (langdurige) ziekte wordt voor vervanging gezorgd.

Risico Aansprakelijkheid.

Ter dekking van de aansprakelijkheidsrisico's is een verzekering afgesloten en is een risico management beheersysteem opgebouwd.

2.2.2. Onderhoud kapitaalgoederen

Het dagelijks onderhoud van onze kapitaalgoederen vindt (nog) op een goed niveau plaats zodat recreanten er op een goede en plezierige wijze gebruik van kunnen maken. In het overzicht van baten en lasten zijn middelen voor het dagelijks onderhoud gereserveerd, terwijl er daarnaast een onderhoudsvoorziening bestaat, waaruit die onderhoudskosten worden betaald die slechts eenmaal in een reeks van jaren voorkomen. Deze onderhoudsvoorziening bevindt zich niet op een verantwoord niveau om het toekomstige grootonderhoud te kunnen opvangen. Dit heeft te maken met een aantal objecten die veel onderhoud vragen. (molen, vuurtoren, kunstwerken.)

Jaarlijks (sinds 2016, daarvoor € 75.000,00) is er een budget van € 100.000,00 beschikbaar om vervangingsinvesteringen te plegen.

2.2.3 Financiering

De financiering van de exploitatie- en investeringsuitgaven vinden plaats door de bijdragen van de deelnemende gemeenten, de opbrengsten van het Meerschop en het beschikbare bankkrediet.

2.2.4 Bedrijfsvoering

Voor het Meerschop Paterswolde is richtinggevend de Beleidsvisie 2012 en de planning van het dagelijks en groot onderhoud en de meerjarenplanning vervangingsinvesteringen.

In deze begroting is ervan uitgegaan dat de huidige lijn zal worden voortgezet. Dat betekent dat onze huidige voorzieningen op een verantwoorde wijze zullen worden onderhouden en dat in nieuwe voorzieningen zal worden geïnvesteerd naar gelang de behoefte van de samenleving. Hierbij staat centraal de verdere uitvoering van het koepelplan Paterswoldsemeer, de Beleidsvisie 2012, Meer in Beweging 2015, deelplanuitwerkingen van de structuurvisie Meerweg en de uitwerking van de robuuste ecologische verbindingszone (REVZ).

3. Uitgangspunten bij de opstelling van de begroting

Bij de voorbereiding van de Begroting 2017 zijn wij uitgegaan van de gegevens, zoals die medio maart 2016 bekend waren. Het zo vroeg moeten opstellen van de begroting betekent altijd een zeker risico omdat zich in de komende maanden nog diverse veranderingen kunnen voordoen. Bij de begroting 2017 is ervan uitgegaan dat in de huidige vorm zal worden verdergegaan.

4. Kengetallen

Kengetallen	jaarrekening 2015	begroting 2016	begroting 2017
netto schuldquote	180%	160%	149%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	180%	160%	149%
solvabiliteitsratio	30%	32%	33%
structurele exploitatieruimte	-2%	1%	0%

Netto schuldquote

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeenschappelijke regeling in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft inzicht in het structurele en reële evenwicht van de begroting.

5. Verschillen tussen Begroting 2017 en Begroting 2016

Hiervoor verwijzen wij naar de toelichting op de programmabegroting 2017.

6. Meerjarenperspectief 2018 t/m 2020

Ingevolge het BBV dient een meerjarenperspectief voor, tenminste, drie jaren na het begrotingsjaar te worden gegeven, dus voor de jaren 2018 t/m 2020. Wij hebben er voor gekozen om onze vaste gedragslijn om een perspectief over drie jaren na het begrotingsjaar te geven, voort te zetten. U vindt dit perspectief over de periode 2017 t/m 2020 terug in de exploitatiebegroting.

7. Treasury

Als gevolg van de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) is een treasuryparagraaf opgenomen.

Programmabegroting

Lasten

bedragen x € 1.000,-

OMSCHRIJVING	BEGROTING 2016	BEGROTING 2017
PERSONEELSKOSTEN	384	387
KAPITAALLASTEN	206	191
BESTUURS-/ADVIES- EN BUROKOSTEN	34	30
BELASTINGEN EN VERZEKERINGEN	40	41
ENERGIEKOSTEN	29	22
ONDERHOUDSKOSTEN	161	170
OVERIGE KOSTEN	5	15
NAAR BESTEMMINGSRESERVE	10	0
TOTAAL LASTEN	869	856

Baten

bedragen x € 1.000,-

OMSCHRIJVING	BEGROTING 2016	BEGROTING 2017
INKOMSTEN UIT EIGENDOMMEN	198	201
VERSTREKTE GELDLeningen	0	0
EXPLOITATIEBIJDRAGEN	5	3
OVERIGE INKOMSTEN	51	3
BEGROOT NADELIG SALDO	615	615
ONTTREKKING ALGEMENE RESERVE	0	34
TOTAAL BATEN	869	856

Specificatie van lasten van de programmabegroting

Omschrijving	Begroting 2016	Begroting 2017
Personeelskosten		
Bruto Salaris Structureel	88.000,00	90.000,00
Sociale Verzekeringspremies	25.000,00	24.000,00
Uitzendkrachten tijdelijk	80.000,00	70.000,00
Overig personeel derden	185.000,00	197.000,00
Reis- en Verblijfkost	5.000,00	5.000,00
Kosten Salarisadministratie extern	500,00	500,00
Totaal	383.500,00	386.500,00
Kapitaallasten		
Rente Exploitatie	0,00	0,00
Rente Kapitaalverstrekking	66.000,00	46.000,00
Afschrijvingskosten	140.000,00	145.000,00
Totaal	206.000,00	191.000,00
Bestuur-/Advies en Bureaukosten		
Contributies/Lidmaatschappen	4.500,00	4.000,00
Druk- en bindwerk	2.000,00	1.000,00
Kantoorbenodigdheden	2.000,00	1.500,00
Voorlichtingskosten	1.500,00	1.500,00
Vaste telefoonabonnementen	3.000,00	2.500,00
Porti-kosten	500,00	500,00
Accountantskosten	2.000,00	2.000,00
Externe deskundigheid	15.000,00	15.000,00
Vergaderkosten	3.000,00	2.000,00
Totaal	33.500,00	30.000,00
Belastingen en verzekeringen		
Bedrijfsschadeverzekeringen	24.000,00	24.000,00
Onroerend Zaakbelasting	6.000,00	6.500,00
Waterschapslasten	10.000,00	10.000,00
Totaal	40.000,00	40.500,00
Energieverbruik		
Elektriciteit en Gas	16.000,00	12.000,00
Water	3.000,00	2.000,00
Benzine/Olie/Lpg	10.000,00	8.000,00
Totaal	29.000,00	22.000,00
Onderhoudskosten		
Onderhoudswerkzaamheden	151.000,00	160.000,00
Dotatie Voorziening	10.000,00	10.000,00
Totaal	161.000,00	170.000,00
Overige kosten		
Diverse transacties	5.000,00	5.000,00
Onvoorzien	10.000,00	10.000,00
Totaal	15.000,00	15.000,00
TOTAAL KOSTEN	868.000,00	855.000,00

Specificatie van baten van de programmabegroting

Omschrijving	Begroting 2016	Begroting 2017
Inkomsten uit eigendommen		
Huur Onroerende Zaken	-27.000,00	-27.000,00
Pachten	-148.000,00	-149.000,00
Ligplaatsen/Stallingelden	-4.500,00	-4.500,00
Sluisgelden	-7.000,00	-8.000,00
Leges, Rechten & Heffingen	-4.000,00	-4.000,00
Administratiekosten	-7.000,00	-8.000,00
Totaal	-197.500,00	-200.500,00
Exploitatiebijdragen		
Doeluitkeringen	-5.000,00	-3.000,00
Totaal	-5.000,00	-3.000,00
Overige inkomsten		
Diverse opbrengsten	-50.660,00	-3.000,00
Totaal	-50.660,00	-3.000,00
Nadelig saldo		
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	-614.840,00	-614.500,00
Totaal	-614.840,00	-614.500,00
Onttrekking algemene reserve	0	-34000,00
TOTAAL OPBRENGSTEN	-868.000,00	-855.000,00

Specificatie bijdrage per gemeente

	verdeelsleutel	bijdrage	Bijdrage
	in %	2016	2017
Gemeente Tynaarlo	14,5	89.152	89.103
Gemeente Groningen	69,8	429.158	428.920
Gemeente Haren	15,7	96.530	96.477
Bijdrage		614.840	614.500

Toelichting op de programmabegroting

Lasten

bedragen x € 1.000,-

PERSONEELSKOSTEN	386.500
-------------------------	----------------

Bruto Loonkosten eigen personeel 114.000

Dit betreft het personeel in dienst van het Meerschap t.b.v. het beheer.

Er is uitgegaan van de werkelijke loonkosten over de maand februari 2016 en daarnaast is rekening gehouden met 2% stijging van de loonkosten voor 2017.

Tijdelijk personeel 70.000

De sluisbediening vindt door twee medewerkers van iederz plaats en daarnaast nog door twee invalkrachten. (€ 22.000,00)

Voor het (hoog)seizoen wordt extra personeel ingehuurd voor ondersteuning/vervanging van het eigen personeel (o.a. schoonmaakwerkzaamheden).(€ 8.000,00).

Daarnaast is er € 40.000,00 voor handhaving in het Meerschapsgebied opgenomen.

Kosten ambtelijk personeel

Dit bedrag bestaat uit:

* kosten dienstverleningscontract Gemeente Groningen 164.000

* kosten Shared Service Center Gemeente Groningen 33.000

Vergoeding autokosten 5.000

Dit betreft voornamelijk de kosten van de lease auto die met ingang van 2009 beschikbaar is gesteld aan de beheerder van het Meerschap.

Kosten salarisadministratie 500

KAPITAALLASTEN	191.000
-----------------------	----------------

Afschrijvingen

Voor een specificatie wordt verwezen naar het overzicht vaste activa.

Rente vaste geldleningen

Voor een specificatie wordt verwezen naar de staat van opgenomen geldleningen.

BESTUURS-/ADVIES- EN BUREAUKOSTEN	30.000
--	---------------

De verlaging van € 3.500,00 wordt veroorzaakt door het verlagen van het budget voor druk- en bindwerk, contributies, telefonie en vergaderkosten

ONDERHOUDSKOSTEN	170.000
-------------------------	----------------

De verhoging (€ 9.000,00) wordt door de inflatiecorrectie en door toename van de onderhoudskosten door o.a. vandalisme en de TRIP- en Meerweg investeringen veroorzaakt.

OVERIGE KOSTEN/ONVOORZIEN	15.000
----------------------------------	---------------

omzetbelasting niet te verrekenen (jaarlijkse correctie)	2.500
overige kosten	2.500
onvoorzien	10.000

Baten

INKOMSTEN UIT EIGENDOMMEN	200.500
----------------------------------	----------------

Erfpacht recreatie terreinen

Dit betreft de inkomsten uit terreinen met recreatiewoningen en recreatiecaravans, zoals de Koelstukken, Knolleland, Meerwold, Noord Westhoek, Zomers Buiten, Mannewiek, Oostoever en Humanitas.

De vijfjaarlijkse canons zijn met ingang van 2015 weer aangepast aan de inflatiecorrectie.

Huren

Dit betreft grotendeels de huuropbrengst van de sluiswachterswoning, 3 verkooppunten Hoornse Plas en de moestuinen bij "Zomers Buiten".

Ligplaatsen/Stallingelden

Onder deze inkomsten vallen o.a. ligplaats van de rondvaartboot en de ligplaatsen in de "sloot van Rath".

Leges, rechten & heffingen

Dit betreft grotendeels recht van opstal KPN zendmast.

Vaste Inkomsten verleende vergunningen/ontheffingen

Dit betreft grotendeels de vergunning/ontheffing verleend t.b.v. snackverkoop bij de Lijte.

OVERIGE INKOMSTEN	3.000
--------------------------	--------------

Dit betreft de opbrengst voor de verhuur van de vergaderzaal en diverse kleine opbrengsten.

Deze post is ten opzichte van de begroting 2016 verlaagd met ongeveer € 47.000,00. In de begroting 2016 was onder deze post een taakstelling van € 35.000,00 opgenomen voor het inhuren van Handhavers. Deze taakstelling is inmiddels ingevuld door een andere inzet (stagiair i.p.v. toezichthouder) en een andere organisatie. (lager tarief). Daarnaast is deze taakstelling ingevuld door diverse kostenposten te verlagen. De verdere verlaging van de overige inkomsten ontstaat door het verdwijnen van opbrengsten bij de Lijte (€ 4.000,00) en het niet ramen van incidentele opbrengsten.

ONTTREKKING ALGEMENE RESERVE	34.000
-------------------------------------	---------------

Continuering bestuursbesluit 2010 waarin besloten werd de positieve resultaten toe te voegen aan de Algemene Reserve en deze weer te gebruiken voor het handhaven van hetzelfde niveau van de bijdrage voor de deelnemende gemeenten.

Overzicht vaste activa 2017

Omschrijving object	aanschafwaarde 01-01-2017	vermeerderingen	verminderingen	aanschafwaarde 31-12-2017	cumulatieve afschrijving 01-01-2017	boekwaarde 01-01-2017	afchr. perc.	afchr. in 2017	cumulatieve afschrijving 31-12-2017	boekwaarde 31-12-2017
Automatisering										
Computerraparatuur secretariaat/boeier	5.429			5.429	5.428		1	20,000%	0	5.428
Kantoorautomatisering 2014	5.353			5.353	1.529	3.824		14,290%	765	2.294
	10.782	0	0	10.782	6.957	3.825			765	7.722
Bedrijfsgebouwen										
Terugkoop 2 verkooppunten	38.300			38.300	17.850	20.450		6,660%	2.550	20.400
Verbouw boerderij	22.928			22.928	22.927		1	10,000%	0	22.927
Arbeid Kiosk	4.184			4.184	209	3.975		5,000%	209	418
Herst./schieden uitgotoren wzh molen de helper	11.000			11.000	1.100	9.900		10,000%	1.100	2.200
	7.690			7.690	384	7.306		5,000%	384	768
	84.102	0	0	84.102	42.470	41.632			4.243	46.713
Gronden/Terreinen										
Aankoop Zuidwesthoek	187.918			187.918	157.192	30.726		2,000%	3.766	160.958
Af ronding deelgebied III/IV fase	37.451			37.451	23.383	14.068		2,000%	726	24.109
Gronaankopen	865.593			865.593	635.308	230.285		2,000%	0	635.308
Kaap Hoorn	216.109			216.109	216.108		1		0	216.108
	1.307.071	0	0	1.307.071	1.031.991	275.080			4.492	1.036.483
Grond-, Weg- & Waterkundige werken										
Aanleg drinkwaterleiding woonboten	7.606			7.606	7.605		1	10,000%	0	7.605
Aanleg Hoornse Plas	486.993			486.993	486.992		1	3,333%	0	486.992
Aanleg Hoornsmeer	797.402			797.402	797.401		1	3,333%	0	797.401
Af ronding noordkant Hoornsmeer	142.950			142.950	96.894	46.056		2,000%	2.859	99.753
Baggeren Hoornsdep	161.830			161.830	59.708	102.122		3,333%	4.635	64.343
Herinrichting Zuidwesthoek	142.118			142.118	140.944	1.174		3,030%	1.173	142.117
Inrichting Kaap Hoorn	290.720			290.720	185.401	105.319		2,000%	5.854	191.255
Inrichting Noord-Westhoek A-Afd	185.273			185.273	140.440	44.833		2,000%	3.721	144.161
Inrichting Noord-Westhoek B-Afd	280.504			280.504	280.503		1	2,500%	0	280.503
Inrichting Oostoever	152.205			152.205	152.204		1	3,333%	0	152.204
Onderzoeksst Baggeren Hoornsdep	5.372			5.372	5.371		1	20,000%	0	5.371
Onderzoeksst Renovatie sluis	42.933			42.933	42.932		1		0	42.932
Reconstruktiebijdrage Meerweg	13.730			13.730	13.729		1	5,000%	0	13.729
Trip sluis Ngevensterkolk	346.850			346.850	11.632	335.218		3,333%	11.632	23.264
Trip-projecten	1			1	0	1		5,000%	0	0
Damwand	37.900			37.900	1.895	36.005		5,000%	1.895	3.790
Verw kantopsl park Oude Badweg	2.594			2.594	130	2.464		5,000%	130	260
Vervangen beplantingsstrook	3.200			3.200	160	3.040		5,000%	160	320
Verw. + herstellen straatwerk	3.450			3.450	345	3.105		10,000%	345	690
	3.103.631	0	0	3.103.631	2.424.286	679.345			32.404	2.456.690
Installaties										
Defibtech AED	1.798			1.798	1.797		1		0	1.797
Telfooncontract 2011	2.455			2.455	2.454		1	10,000%	0	2.454
Ic termijn mbraakdetectie	1.700			1.700	170	1.530		10,000%	170	340
Vervangen TL-armaturen	2.120			2.120	212	1.908		10,000%	212	424
	8.073	0	0	8.073	4.633	3.440			382	5.015
Inventaris										
Inrichting kantoor-/vergader ruimte	2.575			2.575	515	2.060		10,000%	258	773
Inrichting tbv secretariaat	11.629			11.629	11.628		1	10,000%	0	11.628
	14.204	0	0	14.204	12.143	2.061			258	12.401
Machines										
Frontmaaiër	6.900			6.900	4.140	2.760		10,000%	690	4.830
Usschuf-/veegmachine	4.801			4.801	4.800		1	12,500%	0	4.800
Tiger Kipper	5.862			5.862	1.758	4.104		10,000%	586	2.344
Toro grasmaaier 2014	42.012			42.012	8.402	33.610		10,000%	4.201	12.603
Toro proforce GM 360 2014	6.375			6.375	1.275	5.100		10,000%	638	1.913
Aankoop buitenboordmotor	3.093			3.093	309	2.784		10,000%	309	618
Sneeuwschuif en grondschaaf	2.800			2.800	280	2.520		10,000%	280	560
	71.843	0	0	71.843	20.964	50.879			6.704	27.668
Vervoermiddelen										
Bestelauto Paggio Porter 2012	12.065			12.065	6.896	5.169		14,290%	1.724	8.620
Fendt trekker 2014	79.000			79.000	15.800	63.200		10,000%	7.900	23.700
Hjjet Pickup Bestelauto 2002	13.023			13.023	13.022		1	14,290%	0	13.022
	104.088	0	0	104.088	35.718	68.370			9.624	45.342
Overige Materiële Vaste Activa										
Maatregelenmatrix sexoverlast	75.710			75.710	60.568	15.142		10,000%	7.571	68.139
Speelvoorziening	250.491			250.491	250.490		1		0	250.490
Verplaatsing caravans Noordwesthoek	45.542			45.542	45.541		1	4,000%	0	45.541
Verplaatsing zomerhuisjes NW-hoek	383.741			383.741	246.333	137.408		2,000%	7.714	254.047
Vervangings Investering 1995	159.315			159.315	159.314		1	ann 20 jr	0	159.314
Vervangings Investering 1999	143.022			143.022	109.688	33.334		ann 20 jr	10.469	120.157
Vervangings Investering 2000	36.614			36.614	25.551	11.063		ann 20 jr	2.528	28.079
Vervangings Investering 2001	150.076			150.076	94.957	55.119		ann 20 jr	9.777	104.734
Vervangings Investering 2002	38.678			38.678	22.928	15.750		ann 20 jr	2.315	25.243
Vervangings Investering 2003	94.190			94.190	50.457	43.733		ann 20 jr	5.372	55.829
Vervangings Investering 2004	61.012			61.012	29.371	31.641		ann 20 jr	3.313	32.684
Vervangings Investering 2005	67.967			67.967	29.205	38.762		ann 20 jr	3.515	32.720
Vervangings Investering 2006	83.560			83.560	31.784	51.776		ann 20 jr	4.116	35.900
Vervangings Investering 2007	47.679			47.679	15.899	31.780		ann 20 jr	2.236	18.135
Vervangings Investering 2008	123.490			123.490	35.661	87.829		ann 20 jr	5.517	41.178
Vervangings Investering 2009	65.129			65.129	16.036	49.093		ann 20 jr	2.771	18.807
Vervangings Investering 2010	64.728			64.728	13.314	51.414		ann 20 jr	2.623	15.937
Vervangings Investering 2011	77.423			77.423	12.941	64.482		ann 20 jr	2.988	15.929
Vervangings Investering 2012	61.006			61.006	7.952	53.054		ann 20 jr	2.242	10.194
Vervangings Investering 2013	69.264			69.264	6.605	62.659		ann 20 jr	2.424	9.029
Vervangings Investering 2014	89.060			89.060	8.906	80.154		5,000%	4.453	13.359
Vervangings Investering 2016	82.481			82.481	0	82.481		5,000%	2.124	2.124
Vervangings Investering 2017		75.000		75.000				5,000%		75.000
	2.270.178	75.000	0	2.345.178	1.273.501	996.677			84.068	1.357.569
Langlopende geldleningen										
Geldlening Navigare Necesses Est	16.336			16.336	15.521	815		5,000%	815	16.336
Geldlening Waterskiclub	21.373			21.373	20.308	1.065		5,000%	1.065	21.373
	37.709	0	0	37.709	35.829	1.880			1.880	37.709
	7.011.681	75.000	0	7.086.681	4.888.492	2.123.189			144.819	5.033.311

waarvan maatschappelijk nut

2.121.309

2.053.371

OVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN

NAAM RESERVE	2017				2016			
	SALDO 01/01/2017	VERMEER- DERINGEN	VERMIN- DERINGEN	SALDO 31/12/2017	SALDO 01/01/2016	VERMEER- DERINGEN	VERMIN- DERINGEN	SALDO 31/12/2016
ALGEMENE RESERVE	221.491	12.158	34.000	199.649	221.491			221.491
RES. INVEST. MEERSCHAPSGBIED	451.401			451.401	451.401			451.401
TOTAAL RESERVES	672.892	12.158	34.000	651.050	672.892			672.892

NAAM VOORZIENING	2017				2016			
	SALDO 01/01/2017	VERMEER- DERINGEN	VERMIN- DERINGEN	SALDO 31/12/2017	SALDO 01/01/2016	VERMEER- DERINGEN	VERMIN- DERINGEN	SALDO 31/12/2016
EGALISATIEVOORZ. GR. ONDERHOUD	10.478	10.000		20.478	478	10.000		10.478
VOORZ. VERVANGING PERSONEEL	18.378			18.378	18.378			18.378
TOTAAL VOORZIENINGEN	28.856	10.000		38.856	18.856	10.000		28.856

OVERZICHT OPGENOMEN GELDLeningen

lening- nummer	bedrag van de lening	datum alg./dag. bestuur	datum van laatste aflossing	rente percen- tage	restant schuld per 01-01-2017	opgenomen in 2017	rente 2.017	aflossing 2.017	restant- schuld per 31-12-2017
1995-1	453.780	12-12-1994 28-11-1994	08-12-2020	6,80	72.608		4.862	18.151	54.457
1999-1	726.048	27-09-1999 12-09-1999	14-12-2019	5,53	108.910		5.934	36.302	72.608
2007-1	1.000.000	19-06-2006 08-05-2006	01-10-2037	4,60	707.243		32.143	33.678	673.565
2015-1	500.000	31-8-2015	22-09-2017	0,40	500.000		1.456	500.000	0
	500.000		23-09-2017	1,00		500.000	1.361	0	500.000
					1.388.761	500.000	45.755	588.131	1.300.630

Meerjarenraming 2017-2020

Lasten

bedragen x €1.000,-

OMSCHRIJVING	2017	2018	2019	2020
PERSONEELSKOSTEN	386	394	402	409
KAPITAALLASTEN	191	207	206	209
BESTUURS-/ADVIES- EN BUROKOSTEN	30	31	31	32
BELASTINGEN EN VERZEKERINGEN	41	41	42	43
ENERGIEKOSTEN	22	22	23	23
ONDERHOUDSKOSTEN	170	173	177	180
OVERIGE KOSTEN	15	15	16	16
NAAR BESTEMMINGSRESERVE				
TOTAAL LASTEN	855	883	898	912

Baten

bedragen x € 1.000,-

OMSCHRIJVING	2017	2018	2019	2020
INKOMSTEN UIT EIGENDOMMEN	201	201	201	205
EXPLOITATIEBIJDAGEN	3	3	3	3
OVERIGE INKOMSTEN	3	3	4	4
GEMEENTELIJKE BIJDRAGE	614	676	690	700
ONTTREKKING ALGEMENE RESERVE	34			
TOTAAL BATEN	855	883	898	912

Financiering

Algemeen

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet fido) betreft de treasury van gemeenten en overheidslichamen.

Treasury is het sturen en beheersen van, verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Op grond van de wet is het Meerschapp Paterswolde verplicht om zowel in de begroting als in de jaarrekening een zogenaamde treasury-paragraaf op te nemen, waarin verantwoording over het treasurybeleid wordt afgelegd.

Treasurybeheer

De kasgeldlimiet wordt berekend door een (vastgesteld) percentage van de totale begrote bedrijfslasten van het Meerschapp te nemen.

De netto vlottende schuld per kwartaal is het gemiddelde van de standen van deze schuld op de eerste dag van iedere maand in het desbetreffende kwartaal.

In het volgende overzicht wordt de werkelijke omvang van de kasgeldlimiet getoetst aan de wettelijke norm overeenkomstig de Wet fido.

Omschrijving	Bedragen per kwartaal (x € 1.000)			
	2017 1e kw.	2017 2e kw.	2017 3e kw.	2017 4e kw.
Omvang van de begroting per 1 januari (=grondslag)	871	871	871	871
1) Toegestane kasgeldlimiet:				
- in procenten van de grondslag	8,2	8,2	8,2	8,2
- in een bedrag	71	71	71	71
2) Omvang vlottende korte schuld:				
- opgenomen gelden korter dan 1 jaar	0	0	0	0
- schuld in rekening courant	0	0	0	0
- gestorte gelden door derden korter dan 1 jaar	0	0	0	0
- overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0	0	0	0
3) Vlottende middelen:				
- contante gelden in kas	0	0	0	0
- tegoeden in rekening courant	150	300	250	150
- overige uitstaande gelden korter dan 1 jaar	0	0	0	0
4) Toets kasgeldlimiet:				
Totaal netto vlottende schuld (2 - 3)	-150	-300	-250	-150
Toegestane kasgeldlimiet (1)	71	71	71	71
Ruimte (+) c.q. overschrijding (1-4)	221	371	321	221

Renterisico norm

De renterisiconorm wordt berekend door een (vastgesteld) percentage van het totaal van de vaste schuld van het Meerschapp bij aanvang van het jaar te nemen. Deze norm wordt getoetst aan de werkelijke vaste schuldpositie, waarbij telkens de stand aan het begin van het jaar wordt genomen. Het volgende overzicht brengt de renterisico's voor de vaste schuld in relatie tot de renterisiconorm volgens de Wet fido in beeld.

Omschrijving	2014	2015	2016	Bedragen	
				(x € 1.000)	
				2017	
<u>Basisgegevens</u>					
1a	Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0
1b	Renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0	0
2	Netto renteherz. Op vaste schuld (1a - 1b)	0	0	0	0
3a	Nieuwe aangetrokken vaste schuld	600	500	0	500
3b	Nieuwe verstrekte lange leningen	0	0	0	0
4	Netto nieuw aangetr. vaste schuld (3a - 3b)	600	500	0	500
5	Betaalde aflossingen	88	688	88	588
6	Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	88	500	0	500
7	Renterisico op vaste schuld	0	0	0	0
<u>Renterisiconorm</u>					
8	Stand van de vaste schuld per 1 januari	1.153	1.665	1477	1389
9	Het bij Min.Regeling vastgesteld %	20%	20%	20%	20%
10	Renterisiconorm (8 x 9)	230	333	295	278
<u>Toets renterisiconorm</u>					
11	Ruimte (+) c.q. overschrijding (10 - 7)	230	333	295	278

Financiering

Door middel van het onderstaande overzicht wordt inzicht gegeven in de samenstelling, de grootte en de rentegevoeligheid van de opgenomen leningen.

Omschrijving	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari	1.389	
Nieuwe leningen	500	
Reguliere aflossingen	-88	
Vervroegde aflossingen	-500	
Renteanpassing (oud percentage)	0	
Renteanpassing (nieuw percentage)	0	
Stand per 31 december	1.301	3,40%

Deze begroting 2017 is opgemaakt ingevolge artikel 21, 1^e lid van de gemeenschappelijke Regeling.

Haren,

Het dagelijks bestuur van
het Meerschap Paterswolde

N.Hofstra, voorzitter

G.Pots, directeur

Vastgesteld door het algemeen bestuur van het Meerschap Paterswolde in zijn vergadering van:
13 juni 2016

N.Hofstra, voorzitter

G.Pots, directeur

Ingezonden ter informatie aan het college van Gedeputeerde Staten van de Provincie Groningen op:

**Meerjarenbegroting groot onderhoud 2016-2020 Meersch
Paterswolde.**

Bijlage 1.

Omschrijving object	2016	2017	2018	2019	2020	2016-2020
Vuurtoren	15000	5000	0	0	0	20000
Botenhuizen Meerweg (3 stuks)	0	8000	0	0	4000	12000
Toiletgebouw de Lijte	0	0	0	0	0	0
Molen de Helper	5000	5000	5000	5000	5000	25000
Houten Bruggen (11 stuks)	0	0	0	0	0	0
Steigers zwemmen (8 stuks)	0	0	0	0	0	0
Steigers Boten (6 stuks)	0	0	0	0	0	0
Steiger Zwanenhals	0	0	0	0	0	0
Fietsbrug staal/ kunststof Nijdam	0	0	0	0	0	0
Keringsdam beton Nijdam	7000	7000	7000	7000	7000	35000
Brug en sluis Nijveensterkolk	0	3000	0	6000	3000	12000
Gemaal oude Badweg	0	0	0	0	0	0
Klepstuw Hoornse Plas	0	0	1500	0	0	1500
Toiletgebouwen Hoornse plas (4 stuks)	2500	0	2500	0	2500	7500
Kiosken Hoornseplas, 3 stuks waarvan 2 in pandig bij toiletgebouw	7500	5500	0	0	0	13000
Speelvoorziening Hoornseplas	0	0	0	0	0	0
Vlotten Hoornse plas t.b.v. watercirculatie (6 stuks).	0	0	0	0	0	0
Boerderij Hoornsedijk 8 tevens sluis en Molenkantoor	0	0	8500	0	5000	13500
Pomphuis inclusief pomp t.b.v. watercirculatie	0	0	0	0	0	0
Kunstwerk water en licht	0	0	0	0	0	0
Kunstwerk Hoornse plas	0	0	0	0	0	0
Kunstwerk het Bakken	7500	0	0	0	0	7500
Boerderij Veenweg 46 t.b.v. beheer en secretariaat	3000	0	9000	0	3000	15000
Pont passantenhaven	0	0	0	0	0	0
Zwemsteiger (beton) de Lijte	0	0	0	0	0	0
Trailerhelling (2 stuks)	0	0	0	0	0	0
Waterleiding kunststof inclusief watermeterputten	6500	5000	2000	2000	2000	17500
Wegen/fiets en wandelpaden	5000	5000	10000	5000	5000	30000
Gazons en bermen incl. drainage	4500	4500	4500	4500	8500	26500
Sloten en greppels	5000	12000	2500	5000	9000	33500
Beplanting en houtopstanden	12000	7000	7000	7000	7000	40000
Totalen	80500	67000	59500	41500	61000	309500

Meerjarenbegroting vervangingsinvesteringen 2016-2020**Meerschap Paterswolde.****Bijlage 2.**

Omschrijving object	2016	2017	2018	2019	2020	2016-2020
Vuurtoren	0	0	0	0	0	0
Botenhuizen Meerweg (3 stuks)	0	15000	0	0	0	15000
Toiletgebouw de Lijte	0	0	0	0	0	0
Molen de Helper	0	0	0	0	0	0
Houten Bruggen (11 stuks)	15000	15000	22000	15000	12000	79000
Steigers zwemmen (8 stuks)	9000	9000	9000	9000	9000	45000
Steigers Boten (6 stuks)	15000	15000	15000	15000	15000	75000
Steiger Zwanenhals	0	6000	6000	8000	6000	26000
Fietsbrug staal/ kunststof Nijdam	0	0	0	0	0	0
Keringsdam beton Nijdam	0	0	0	0	0	0
Brug en sluis Nijveensterkolk	0	0	0	0	0	0
Gemaal oude Badweg	0	0	0	17500	0	17500
Klepstuw Hoornse Plas	0	0	0	0	0	0
Toiletgebouwen Hoornse plas (4 stuks)	2500	0	9000	1500	3500	16500
Kiosken Hoornseplas, 3 stuks waarvan 2 in pandig bij toiletgebouw	0	0	0	0	0	0
Speelvoorziening Hoornseplas	2500	2500	2500	2500	2500	12500
Vlotten Hoornse plas t.b.v. watercirculatie (6 stuks).	2000	2000	4000	2000	2000	12000
Boerderij Hoornsedijk 8 tevens sluis en Molenkantoor	0	4000	0	0	8000	12000
Pomphuis inclusief pomp t.b.v. watercirculatie	0	0	8000	0	0	8000
Kunstwerk water en licht	0	0	0	0	0	0
Kunstwerk Hoornse plas	0	0	0	0	0	0
Kunstwerk het Bakken	0	0	0	0	0	0
Boerderij Veenweg 46 t.b.v. beheer en secretariaat	2500	0	0	0	8000	10500
Pont passantenhaven	0	0	0	0	0	0
Zwemsteiger beton de Lijte	0	0	0	0	0	0
Trailerhelling (2 stuks)	0	0	0	0	0	0
Waterleiding kunststof incl. watermeterputten	6000	2000	0	0	0	8000
Wegen/fiets en wandelpaden	30000	10000	60000	20000	20000	140000
gazons en bermen incl drainage	6000	6000	6000	6000	6000	30000
Beschoeiing	110000	110000	115000	115000	135000	585000
terreinmeubilair	18000	13500	8500	2500	4500	470000
beplanting en houtopstanden	8000	8000	8000	8000	12000	44000
Werktuigen en gereedschappen	10000	12000	0	0	16000	38000
Rollend materieel	0	10000	0	0	12000	22000
Leidingen en rioleringen	6000	0	8000	8000	8000	30000
Totalen	242500	240000	281000	230000	279500	1273000

